

Trestní odpovědnost

Konstrukce přechodu trestní odpovědnosti podle ustanovení § 10 odst. 1 t. o. p. o. nevyvolává v právní teorii pochyby o tom, že k ní dochází ve všech případech univerzální sukcese, v nichž na právního nástupce přecházejí všechna práva a všechny povinnosti. Aplikace § 10 odst. 1 t. o. p. o. přichází v úvahu i v některých případech singulární sukcese, tedy v situacích, v nichž přecházejí pouze jednotlivá práva nebo povinnosti. Případy prodeje podniku, resp. závodu mají povahu singulární sukcese, nicméně se svými znaky mohou přibližovat sukcesi univerzální. Případy singulární sukcese, v jejichž důsledku může dojít k právnímu nástupnictví ve smyslu § 10 odst. 1 t. o. p. o., lze jen obtížně definovat či zobecnit. Vždy bude třeba přihlížet k individuálním okolnostem a právní nástupnictví a s ním spojený přechod trestní odpovědnosti shledat pouze v situaci, v níž singulární sukcese směřuje právě k možnosti vyloučení, obcházení či zmírnění následků trestní odpovědnosti právního předchůdce. Jde o určitou „mantru“, kterou je nutné mít ve všech případech na zřeteli jako zásadní hledisko při posuzování konkrétních případů právního nástupnictví. V této souvislosti je též nutné zohlednit charakter a objem převáděných práv a povinností spojených se sukcesí, tj. nakolik se týkají z pohledu právního předchůdce významné činnosti a v jaké míře do této činnosti právní nástupce vstupuje, jakož i subjektivní hlediska, z nichž může vyplývat navíc případný záměr právního předchůdce vyloučit svoji trestní odpovědnost či alespoň zmírnit její důsledky.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky č.j. 5 Tdo 1125/2023-14274 ze dne 19.6.2024)

Nejvyšší soud rozhodl v neveřejném zasedání o dovoláních, která podali obviněný I. F. a obviněná právnická osoba - obchodní společnost Metrostav Infrastructure, a. s., se sídlem P., proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 4. 5. 2023, sp. zn. 4 To 17/2023, který rozhodoval jako soud odvolací v trestní věci vedené u Krajského soudu v Hradci Králové pod sp. zn. 7 T 11/2015, tak, že z podnětu dovolání obviněného I. F. se ohledně tohoto obviněného podle § 265k odst. 1 tr. ř. v celém rozsahu zrušují - rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 4. 5. 2023, sp. zn. 4 To 17/2023, - rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 21. 9. 2022, sp. zn. 7 T 11/2015, - rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 24. 3. 2022, sp. zn. 4 To 11/2019. Podle § 265k odst. 2 tr. ř. se zrušují také všechna další rozhodnutí obsahově navazující na zrušená rozhodnutí, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo jejich zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265m odst. 1 tr. ř. per analogiam a § 256 tr. ř. se odvolání státního zástupce Vrchního státního zastupitelství v Praze proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 21. 1. 2019, sp. zn. 7 T 11/2015, a to v rozsahu výroku, jímž byl obviněný I. F. podle § 226 písm. b) tr. ř. zproštěn obžaloby, zamítá. Podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. se dovolání obviněné obchodní společnosti Metrostav Infrastructure, a. s., odmítá.

Z odůvodnění:

I. Rozhodnutí soudů nižších stupňů

1. Rozsudkem Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 21. 9. 2022, sp. zn. 7 T 11/2015, byli obviněný I. F. a obchodní společnost Metrostav Infrastructure, a. s. (dále též jen „obviněná M. I.“), uznáni vinnými pokusem zločinu poškození finančních zájmů Evropské unie podle § 21 odst. 1 a § 260 odst. 1, 4 písm. a), odst. 5 písm. a) zákona č. [40/2009](#) Sb., trestního zákoníku, ve znění

pozdějších předpisů, (dále jen „tr. zákoník“), a pokusem zločinu dotačního podvodu podle § 21 odst. 1 a § 212 odst. 1, 5 písm. a), odst. 6 písm. a) tr. zákoníku, obviněný I. F. v obou případech jako účastník ve formě organizátorství podle § 24 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku. Za tyto zločiny byl obviněný I. F. odsouzen podle § 260 odst. 5, § 43 odst. 1 a § 58 odst. 6 tr. zákoníku k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání tří let, jehož výkon byl podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání pěti let. Podle § 67 odst. 1 a § 68 odst. 1, 2 tr. zákoníku byl obviněnému uložen také peněžitý trest ve výměře 400 denních sazeb po 500 Kč, tedy v celkové výši 200 000 Kč. Ve vztahu k obviněné M. I. bylo podle § 44 tr. zákoníku a § 1 odst. 2 zákona č. [418/2011](#) Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „t. o. p. o.“), upuštěno od uložení souhrnného trestu za sbíhající se trestnou činnost, za niž byla odsouzena rozsudkem Vrchního soudu v Praze ze dne 21. 6. 2022, sp. zn. 2 To 127/2020. Krajský soud v Hradci Králové rozhodl stejným rozsudkem rovněž o vině a trestu spoluobviněné obchodní společnosti Metrostav, a. s. (dále též jen „obviněná M.“).

2. Proti citovanému rozsudku podali odvolání všichni spoluobvinění a v jejich neprospěch též státní zástupce Vrchního státního zastupitelství v Praze, který tak učinil pouze proti výrokům o trestech. Vrchní soud v Praze rozhodl o všech podaných odvoláních rozsudkem ze dne 4. 5. 2023, sp. zn. 4 To 17/2023, tak, že zrušil rozsudek soudu prvního stupně podle § 258 odst. 1 písm. b), d) tr. ř. ohledně obviněného I. F. v celém rozsahu a podle § 258 odst. 1 písm. d), odst. 2 tr. ř. ohledně obviněných obchodních společností M. a M. I. ve výrocích o trestech. Podle § 259 odst. 3 tr. ř. Vrchní soud v Praze znovu rozhodl tak, že za nezměněných skutkových zjištění uznal obviněného I. F. vinným pokusem zločinu poškození finančních zájmů Evropské unie podle § 21 odst. 1 a § 260 odst. 1, 4 písm. a), odst. 5 tr. zákoníku a pokusem zločinu dotačního podvodu podle § 21 odst. 1 a § 212 odst. 1, 5 písm. a), odst. 6 písm. a) tr. zákoníku, jichž se v obou případech dopustil jako účastník ve formě pomoci podle § 24 odst. 1 písm. c) tr. zákoníku. Za tyto zločiny jej odsoudil podle § 260 odst. 5, § 43 odst. 1 a § 58 odst. 6 tr. zákoníku k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání dvou let, jehož výkon podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložil na zkušební dobu v trvání čtyř let. Podle § 67 odst. 1 a § 68 odst. 1, 2 tr. zákoníku byl obviněnému uložen též peněžitý trest ve výměře 140 denních sazeb po 1 400 Kč, tedy v celkové výši 196 000 Kč. Obviněnou obchodní společnost M. I. odsoudil Vrchní soud v Praze za zločiny uvedené ve výroku o vině, jak byl vysloven rozsudkem soudu prvního stupně a za sbíhající se zločiny, jimiž byla uznána vinnou rozsudkem Krajského soudu v Praze ze dne 31. 1. 2020, sp. zn. 4 T 42/2016, ve spojení s rozsudkem Vrchního soudu v Praze ze dne 21. 6. 2022, sp. zn. 2 To 127/2020, a rozsudkem Krajského soudu v Hradci Králové – pobočky v Pardubicích ze dne 12. 9. 2022, sp. zn. 62 T 4/2022, ve spojení s rozsudkem Vrchního soudu v Praze ze dne 26. 4. 2023, sp. zn. 5 To 4/2023, podle § 260 odst. 5, § 43 odst. 2 tr. zákoníku a § 21 odst. 1 t. o. p. o. k souhrnnému trestu zákazu plnění veřejných zakázek nebo účasti ve veřejné soutěži na dobu tří let s tím, že obviněné se podle § 21 odst. 3 t. o. p. o. po dobu výkonu uloženého trestu zakazuje uzavírat veškeré smlouvy na plnění veřejných zakázek, účastnit se veškerých druhů zadávacích řízení podle § 3 zákona č. [134/2016](#) Sb., o zadávání veřejných zakázek, ve znění pozdějších předpisů (dále též jen „ZZVZ“), a veškerých veřejných soutěží podle jiných právních předpisů. Podle § 23 odst. 1, 2 t. o. p. o. a § 43 odst. 2 tr. zákoníku byl obviněné uložen dále souhrnný trest uveřejnění rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 21. 9. 2022, sp. zn. 7 T 11/2015, rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 4. 5. 2023, sp. zn. 4 To 17/2023, rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 31. 1. 2020 sp. zn. 4 T 42/2016, rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 21. 6. 2022, sp. zn. 2 To 127/2020, rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové – pobočky v Pardubicích ze dne 12. 9. 2022, sp. zn. 62 T 4/2022, a rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 26. 4. 2023, sp. zn. 5 To 4/2023, spočívajícího v tom, aby obviněná na své náklady ve dvou celostátně vydávaných tištěných denících ve lhůtě dvou měsíců zveřejnila části výroků rozsudků vztahující se k její trestné činnosti. Vrchní soud v Praze současně podle § 43 odst. 2 tr. zákoníku zrušil ohledně této obviněné právnické osoby výroky o trestu z rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 31. 1. 2020, sp. zn. 4 T 42/2016, ve spojení s rozsudkem Vrchního soudu v Praze ze dne 21. 6. 2022, sp. zn. 2 To 127/2020, a výrok o upuštění od souhrnného

trestu podle § 44 tr. zákoníku z rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové – pobočky v Pardubicích ze dne 12. 9. 2022, sp. zn. 62 T 4/2022, ve znění rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 26. 4. 2023, sp. zn. 5 To 4/2023, jakož i všechna další rozhodnutí na tyto výroky obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Vrchní soud v Praze rozhodl stejným rozsudkem také o trestu M. a následně podle § 256 tr. ř. zamítl odvolání M. I. jako nedůvodné.

3. Trestná činnost obviněných spočívala ve stručnosti v pokusu o neoprávněné odčerpání finančních prostředků poskytovaných z rozpočtu Evropské unie a ze státního rozpočtu České republiky na základě smlouvy o poskytnutí dotace uzavřené dne 4. 5. 2011 mezi Regionální radou regionu soudržnosti Severovýchod jako poskytovatelem a obchodní společností HOMA holding, s. r. o., jako příjemcem (dále též jen „investor“), a to na projekt „Rozšíření kapacit a zkvalitnění služeb Hotelu XY“. Na skutku se podílelo několik osob zastupujících jak výše jmenovaného příjemce dotace (investora), tak zhotovitele stavby – obchodní společnost M., i na stavbě působícího technického dozoru investora, kterým byla obchodní společnost CETTUS, a. s. (dále též jen „TDI“). Podstatou skutku byla předchozí domluva obviněných a následné fingování vybudování tzv. mikropilotáže základů hotelu, která ve skutečnosti provedena nebyla, přesto byla její realizace zhotovitelem stavby fakturována. Zainteresované osoby přitom vše činily s vědomím, že související (nepravdivé) doklady vyhotovené při jejich činnosti, kterou neprovedení mikropilot zastíraly, budou uplatněny při podání žádosti o čerpání dotace. Obvinění byli zároveň srozuměni s tím, že v důsledku vylákání dotačních prostředků na základě nepravdivých dokladů mohlo dojít ke zrušení celé dotace. V případě proplacení investorem uplatněných nákladů by tak obvinění způsobili poskytovateli dotace škodu v celkové výši 12 480 940,21 Kč.

4. Lze též stručně připomenout chronologii soudních rozhodnutí o podané obžalobě v posuzované trestní věci s tím, že o vině a trestech všech spoluobviněných poprvé rozhodoval Krajský soud v Hradci Králové, a to (a) rozsudkem ze dne 19. 5. 2017, sp. zn. 7 T 11/2015, jímž obviněného I. F. podle § 226 písm. b) tr. ř. a obviněnou M. podle § 226 písm. c) tr. ř. zprostil obžaloby. Vrchní soud v Praze (b) usnesením ze dne 15. 3. 2018, sp. zn. 4 To 45/2017, zrušil citovaný rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové v celém rozsahu a věc tomuto soudu vrátil k novému projednání a rozhodnutí. Krajský soud v Hradci Králové následně věc znovu projednal a (c) rozsudkem ze dne 21. 1. 2019, sp. zn. 7 T 11/2015, rozhodl ohledně obviněných I. F. a M. stejně jako ve svém předchozím rozsudku. Vrchní soud v Praze poté (d) rozsudkem ze dne 21. 2. 2020, sp. zn. 4 To 11/2019, zrušil posledně zmíněný rozsudek soudu prvního stupně v celém rozsahu a ohledně obviněných I. F. a M. věc opětovně vrátil soudu prvního stupně, který následně (e) rozsudkem ze dne 11. 8. 2020, sp. zn. 7 T 11/2015, uznal oba obviněné vinnými pokusem zločinu poškození finančních zájmů Evropské unie podle § 21 odst. 1 a § 260 odst. 1, 4 písm. a), odst. 5 písm. a) tr. zákoníku a pokusem zločinu dotačního podvodu podle § 21 odst. 1 a § 212 odst. 1, 5 písm. a), odst. 6 písm. a) tr. zákoníku, obviněného I. F. jako organizátora podle § 24 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku. Z podnětu dovolání některých spoluobviněných a nejvyššího státního zástupce proti rozsudku Vrchního soudu v Praze pod písm. (d) výše Nejvyšší soud tento rozsudek (f) usnesením ze dne 13. 10. 2021, sp. zn. 5 Tdo 23/2021, zrušil v celém rozsahu včetně rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové pod písm. (e) výše jakožto rozhodnutí obsahově navazující a věc vrátil Vrchnímu soudu v Praze k novému projednání a rozhodnutí. Vrchní soud v Praze po rozšíření okruhu obviněných o obchodní společnost M. I. (srov. body 70. a násl. níže), (g) rozsudkem ze dne 24. 3. 2022, sp. zn. 4 To 11/2019, zrušil rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové pod písm. (c) výše v celém rozsahu a ohledně obviněných I. F. a obchodních společností M. a M. I. věc opětovně vrátil soudu prvního stupně k novému projednání a rozhodnutí. V novém řízení rozhodl nejprve soud prvního stupně, následně i odvolací soud tak, jak je uvedeno v bodech 1. a 2. tohoto usnesení výše.

II. Dovolání obviněných a vyjádření státního zástupce

5. Proti rozsudku odvolacího soudu podali dovolání obvinění I. F. a obchodní společnost M. I., a to

prostřednictvím svých obhájců.

a) Dovolání obviněného I. F.

6. Obviněný I. F. označil ve svém dovolání dovolací důvody uvedené v § 265b odst. 1 písm. g), h) tr. ř. Odvolacímu soudu vytkl, že nezohlednil zcela specifickou skutkovou situaci, která je v jeho případě odlišná od ostatních původně spoluobviněných (nyní již odsouzených) osob a vyplývá z obsahu trestního spisu. Podle přesvědčení obviněného byl totiž uznán vinným pouze na základě telefonních hovorů, v nichž ani nebyl účastníkem, a to přesto, že celá řada provedených důkazů nijak nepotvrzuje jeho protiprávní jednání, přičemž odvolací soud je v podstatě vůbec nehodnotil a nezohlednil v odůvodnění napadeného rozsudku. Z toho obviněný dovodil, že je dán zásadní rozpor mezi provedenými důkazy a soudy učiněným skutkovým zjištěním.

7. V další části svého dovolání se obviněný podrobněji věnoval obsahu provedených odposlechů, na něž poukazovaly soudy a odmítl jejich názor, podle něhož tato komunikace potvrzuje jeho roli spočívající ve zprostředkování požadavku na odčerpání části dotačních prostředků a v uzavření dohody s některými spoluobviněnými o jeho realizaci. V samotném popisu skutku ve výroku o vině je postavení obviněného zcela marginální, spoluobvinění o něm v telefonních hovorech pouze mluví, on sám, resp. jeho hlas není v žádném z nich zachycen a v trestním spise není ani žádný jiný důkaz o jeho aktivním jednání, jež by naplňovalo znaky pomoci ke spáchání posuzované trestné činnosti. Konkrétně obviněný odkázal především na telefonní hovory uskutečněné dne 24. 10. 2012 v 9.41 hod. mezi původně spoluobviněnými (v další části budou tyto osoby označovány pouze plným jménem) J. M. a M. N., dále dne 20. 11. 2020 mezi D. H. a J. M., dne 16. 1. 2013 mezi všemi třemi právě jmenovanými osobami a dne 17. 1. 2013 mezi J. M. a P. P. Ohledně obsahu těchto telefonních hovorů obviněný poskytl podrobný a ve výsledku opačný náhled na způsob jeho vyhodnocení, než jaký učinily soudy obou stupňů. Podle obviněného v nich ve skutečnosti proběhla mimo jiné diskuse o potřebě hledání úspor nákladů na provedení díla a o přesunu finančních prostředků do rezerv, což bylo legitimní a v souladu s podmínkami poskytnuté dotace. Rozhodně však odmítl, že by v jeho přítomnosti došlo k dohodě o neprovedení mikropilotáže, a dokonce, že by on sám o takovém úmyslu jmenovaných osob věděl, že by v tomto směru udělal jakýkoli pokyn či se jinak angažoval při realizaci takového řešení.

8. Související závěry soudů proto obviněný považuje za nelogické a nereflektující celkový kontext důkazní situace se zřetelem k dalším provedeným důkazům včetně zdůrazňovaných odposlechů. V tomto ohledu poukázal například na podmínky poskytnuté dotace, jež počítaly s upravováním její celkové výše a stanovením rozsahu způsobilých výdajů v návaznosti na potřeby stavby. Z komunikace s poskytovatelem dotace je zřejmé, že změny projektu byly průběžně konzultovány a řádně hlášeny, což dokládají například tzv. změnové listy. Z jednotlivých zápisů z kontrolních dnů a koordinačních porad, na které obviněný také podrobně odkázal, je patrné, že se účastnil pouze těch, na nichž se projednávaly části rekonstrukce a stavby, zejména gastrotechnika a parkoviště, jejichž organizováním byl investorem pověřen, tj. nikoli instalace mikropilot. V neposlední řadě obviněný odvolacímu soudu vytkl, že nezohlednil výpovědi těch svědků i spoluobviněných, kteří potvrdili, že obviněný se skutečně zabýval pouze nedotovanou částí projektu a o postupu ohledně mikropilot nevěděl.

9. Zjevný logický rozpor v hodnocení důkazů ze strany soudů obou stupňů podle obviněného spočívá v tom, že je mu přičítáno protiprávní jednání z října a listopadu 2012, kdy se o něm pouze zmiňují jiné osoby v telefonickém rozhovoru, přestože on v tomto období prokazatelně nijak aktivně nevystupoval, neúčastnil se žádných porad, nepodepsal žádný dokument, nepodal žádnou žádost apod. Nemohl tedy participovat na přípravě a realizaci nezákonného záměru neprovedení mikropilotáže.

10. Obviněný se rovněž ohradil proti závěru o hrozbě způsobení škody velkého rozsahu. Má za to, že škoda mohla být způsobena potenciálně pouze v částce 746 776,80 Kč, což potvrdily jak svědecké výpovědi, tak obsah uzavřené smlouvy o poskytnutí dotace. Šlo o částku odpovídající 60 % z položky za neprovedené mikropiloty, kterou by byl příjemce dotace povinen případně zaplatit jako odvod za porušení rozpočtové kázně. K vyplacení dotace navíc vůbec nedošlo, proto fakticky žádná škoda nevznikla, přičemž účetně byl stav narovnan tzv. dobropisem – změnovým listem č. 11.

11. Obdobně obviněný zpochybnil naplnění některých znaků skutkových podstat trestných činů, na jejichž spáchání ve stadiu pokusu se měl podílet pomocí. Vzhledem k tomu, že zkeslené údaje byly obsaženy a poskytovateli dotace předloženy až v žádosti o platbu, nikoli v prvotní žádosti o poskytnutí dotace, nemohlo podle názoru obviněného dojít ke spáchání trestného činu dotačního podvodu podle § 212 tr. zákoníku. Pokud jde o trestný čin poškození finančních zájmů Evropské unie podle § 260 tr. zákoníku, obviněný namítl, že nepodával žádost, neuzavíral smlouvu o poskytnutí dotace, neuváděl nikde žádné údaje, ve vztahu k mikropilotáži nikoho k ničemu takovému nenabádal, nevěděl o vyfakturování a nikomu takové jednání ani neusnadnil. Má za to, že mu nebyl prokázán úmysl k pomoci k nezákonnému získání finančních prostředků v celkové výši 12 480 940,21 Kč. Podle obviněného nedošlo ani k zásahu do právem chráněného zájmu, neboť po vzoru německé judikatury, kterou považuje za příléhavou na posuzovaný případ, může jít o podvod v souvislosti s dotačními finančními prostředky pouze tam, kde je dotace použita pro jiný účel, než k jakému byla určena. V projednávané trestní věci byla přítom částka, o kterou bylo žádáno, použita na rekonstrukci hotelu, tedy ke sjednanému účelu. Obdobně obviněný odmítl naplnění znaku kvalifikované skutkové podstaty posuzovaných trestných činů spočívajícího v tom, že obvinění měli jednat jako členové organizované skupiny. Obviněný konstatoval, že šlo v tomto ohledu pouze o běžná obchodní jednání, koordinační porady či kontrolní dny, jejichž obsah byl zachycen a nebyl nijak utajován.

12. Závěrem svého dovolání obviněný s odkazem na judikaturu Ústavního soudu zdůraznil potřebu aplikovat v jeho případě zásadu in dubio pro reo, což soudy obou stupňů neučinily. Navrhl proto, aby Nejvyšší soud zrušil napadený rozsudek Vrchního soudu v Praze i jemu předcházející odsuzující rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové, a aby tomuto soudu přikázal věc znovu projednat a rozhodnout.

b) Dovolání obviněné obchodní společnosti M. I.

13. Obviněná obchodní společnost M. I. označila ve svém dovolání dovolací důvody uvedené v § 265b odst. 1 písm. d), g), h), i), m) tr. ř. Namítl zejména nezákonnost procesního postupu, kterým byla „vtažena“ do trestního řízení až ve fázi řízení před soudem po podání odvolání a nebylo jí umožněno, aby v průběhu přípravného řízení a řízení před soudem prvního stupně činila úkony, k nimž je obviněný oprávněn na základě § 33 odst. 1 tr. ř. Obviněná M. I. nebyla přítomna dokazování, nemohla tak ovlivnit jeho průběh a o provedených důkazech získala vědomost až zprostředkovaně ze spisového materiálu. Svoje odsouzení považuje za rozporné se zákonem i právem na obhajobu, neboť vůči ní nikdy nebylo zahájeno trestní stíhání, podána obžaloba, návrh na potrestání nebo schválení dohody o vině a trestu. Přípis, kterým ji Vrchní soud v Praze informoval o svém předběžném názoru ohledně naplnění podmínek přechodu trestní odpovědnosti podle § 10 t. o. p. o., není podle obviněné M. I. úkonem způsobitelným zahájit trestní stíhání. S odkazem na konkrétní citovanou část odůvodnění stanoviska trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2013, sp. zn. Tpjn 302/2012, uveřejněného pod č. [22/2013](#) Sb. rozh. tr., (v němž byla primárně řešena otázka přípustnosti obnovy řízení, pozn. Nejvyššího soudu), považuje obviněná M. I. takový postup za nepřipustnou analogii v neprospěch nástupnických právnických osob popírající jejich ústavně zaručená práva a základní zásady trestního řízení, zejména zásady zákonnosti, obžalovací a totožnosti skutku.

14. Obviněná M. I. odmítl také názor Vrchního státního zastupitelství v Praze převzatý následně ve

věci rozhodujícími soudy o tom, že nedošlo ke zkrácení jejího práva na obhajobu z důvodu, že jeho výkon byl umožněn právnímu předchůdci, tedy M., do jejíhož postavení M. I. dobrovolně vlastním projevem vůle vstoupila. Podle obviněné M. I. tato konstrukce, a to zejména v případech singulární sukcese, neobstojí. Před uzavřením smlouvy o prodeji části závodu se totiž nemohla seznámit s obsahem trestního spisu, s ohledem na zásadu presumpce neviny nebyla povinna ani oprávněna vyžadovat od obviněné M. informace o probíhajícím trestním stíhání. S projevem vůle obviněné M. I. nabýt nepatrnou část obchodního závodu obviněné M. přitom nelze spojovat současné akceptování stavu trestního řízení, ani z něj vyvozovat případné procesní účinky, které trestní právo nezná. Obviněná M. I. má za to, že jediným ustanovením upravujícím procesní nástupnictví právnické osoby je § 32 t. o. p. o., který se však vztahuje pouze na případy univerzální sukcese, nikoli sukcese singulární. Pro srovnání obviněná M. I. odkázala na právní úpravu občanského soudního řízení, v němž o procesním nástupnictví rozhoduje soud s možností podání opravného prostředku. S odkazem na § 160 odst. 5 tr. ř., který se podle komentářové literatury uplatní rovněž v případech, vyjde-li najevo, že se na spáchání skutku zúčastnila další osoba, se obviněná M. I. domnívá, že v posuzované trestní věci bylo nezbytné, aby vůči ní jakožto nové osobě podezřelé ze spáchání trestného činu bylo nejprve řádně zahájeno trestní stíhání, proti čemuž by se mohla bránit stížností. Takový postup by reflektoval hledisko individuální trestní odpovědnosti se zaručením práva na individuální obhajobu.

15. Dále obviněná M. I. poukázala na hmotněprávní povahu ustanovení § 10 t. o. p. o., z níž podle jejího názoru nelze dovozovat žádné procesní účinky. Zdůraznila, že při absenci procesní úpravy v zákoně o trestní odpovědnosti právnických osob se předpokládá subsidiární použití trestního řádu, který však rozhodnutí o vině a trestu váže na předchozí zahájení trestního stíhání a podání obžaloby.

16. S odkazem na závěry vyslovené v usnesení Ústavního soudu ze dne 23. 3. 2016, sp. zn. II. ÚS 840/14, podle nichž ne každý převod závodu právnické osoby znamená bez dalšího přechod trestní odpovědnosti, jakož i s ohledem na smysl a účel § 10 t. o. p. o., kterým je zamezit tomu, aby se právnická osoba vyhýbala důsledkům své trestné činnosti, nelze podle obviněné M. I. souhlasit se závěrem Vrchního soudu v Praze o splnění podmínek přechodu trestní odpovědnosti v posuzované věci. Obviněná M. I. namítla, že nemohla z převodu části závodu s obviněnou M. jakkoli profitovat ve smyslu vyhnutí se nebo zmírnění důsledků žalované trestné činnosti. V této souvislosti vyzdvihla, že předmětem převodu byla část závodu produkující méně než 10 % obrátu obviněné M. a při převodu nedošlo ani k podstatné změně dosavadní struktury závodu nebo podnikatelské činnosti obviněné M. Prodej části závodu byl obchodně-strategickým rozhodnutím a týkal se výlučně segmentu silničních staveb, nikoli jiných odvětví veřejných zakázek M. a už vůbec ne těch, které realizovala Divize 9 zastřešující také stavbu a rekonstrukci Hotelu XY. Na obviněnou M. I. nepřešly žádné výhody, užitky nebo výnosy z trestné činnosti. Domnívá se též, že nemůže být nástrojem pro obcházení trestu zákazu plnění veřejných zakázek nebo účasti ve veřejné soutěži. Za předpokladu odsouzení obviněné M. by totiž obviněná M. I. nemohla v zadávacích řízeních prokazovat ekonomickou nebo technickou kvalifikaci či profesní způsobilost prostřednictvím obviněné M., protože by v souladu s § 83 odst. 1 písm. c) ZZVZ nemohla doložit, že obviněná M. splňuje základní způsobilost podle § 74 odst. 1 písm. a) ZZVZ.

17. Obviněná M. I. také vytkla odvolacímu soudu způsob, jakým o jejím právním nástupnictví rozhodl v rozsudku ze dne 24. 3. 2022, sp. zn. 4 To 11/2019, kterým věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení a ohledně otázky přechodu trestní odpovědnosti jej zavázal svým právním názorem. Soudu prvního stupně tak bylo znemožněno posoudit tuto otázku samostatně a provést k ní dokazování, přestože jde o doménu nalézacích soudů, do které by odvolací soudy měly vstupovat jen ve výjimečných případech. Stejně tak bylo v důsledku tohoto postupu M. I. upřeno právo napadnout nesprávnost skutkových zjištění a právní posouzení otázky přechodu trestní odpovědnosti v odvolání.

18. Další výhradou obviněné M. I. je nesouhlas s tím, jak se odvolací soud vypořádal s okolnostmi významnými pro zproštění trestní odpovědnosti podle § 8 odst. 5 t. o. p. o. Rozhodná skutková

zjištění učiněná v tomto ohledu jsou podle jejího názoru ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů. Namítla, že odvolací soud založil svůj závěr o tom, že obviněná M. nevytvořila veškeré úsilí pro zabránění spáchání protiprávního činu na výpovědích svědků P. Z. a P. M., přičemž opomněl vyhodnotit obsah dalších relevantních důkazů. Za takový důkaz obviněná M. I. považuje obsah organizačně řídicí normy „Metrostav a. s. č. OŘN 11-2 – Plánování a Controlling“ (z části „Subproces 11-203 Controlling divizí“), účinné v roce 2013, z níž plyne, že mezi centrálou M. a jednotlivými divizemi byly uzavírány tzv. divizní smlouvy, které upravovaly úkoly divize v oblasti kvality. Výše citovaná norma stanovila čtvrtletní periodicitu provádění hodnocení plnění kritérií podle divizní smlouvy, proto pokud vytykáací řízení nebylo realizováno jednou měsíčně, nešlo o žádné porušení interních předpisů M. Obviněná M. I. má za to, že nesrovnalost ve vztahu k nezhotovení mikropilotů by byla identifikována při vytykáacím řízení v červnu, resp. červenci 2013. Policejní zásah, který u M. proběhl, ji nebyl způsobit nasměrovat právě na položku mikropilot. Jeho důsledkem nebylo a ani nemohlo být stornování sporné faktury, vyplynulo z něj však provedení mimořádné kontroly ze strany vedení Divize 9, jejíž obsah a rozsah se nijak zásadně nelišil od standardních vytykáacích řízení a teprve její výsledek, tj. nikoli policejní zásah samotný, byl podkladem pro vystavení dobropisu za spornou fakturu.

19. Ve shora uvedené souvislosti soudy podle názoru M. I. nezohlednily obsah výpovědí svědků, kteří potvrdili čtvrtletní frekvenci konání vytykáacích řízení a detailně popsali fungování kontrolního mechanismu. Konkrétně šlo o svědka P. M., jehož výpověď soudy selektivně dezinterpretovaly, a výpověď svědka L. P. zcela opomenuly vyhodnotit. Obviněná M. I. se domnívá, že nesprávné skutkové závěry, které jsou v extrémním rozporu s provedenými důkazy, mají svůj původ v nezákonných pokynech odvolacího soudu obsažených mimo jiné v bodech 235. a 236. jeho předchozího rozsudku ze dne 24. 3. 2022, sp. zn. 4 To 11/2019, ohledně hodnocení otázky funkčnosti tzv. compliance management systému M. Vzhledem k tomu, že odvolací soud v důsledku těchto pokynů zavázal soud prvního stupně převzít jeho skutková hodnocení, aniž by k tomu byly splněny zákonné podmínky, postupoval podle M. I. v rozporu s § 263 odst. 7 tr. ř. i judikaturou Ústavního soudu shrnutou například v jeho nálezu ze dne 22. 2. 2022, sp. zn. I. ÚS 1365/21.

20. Z hlediska uloženého trestu považovala M. I. napadený rozsudek za částečně nezákonný a částečně nepřezkoumatelný. Nezákonnost spočívá podle jejího názoru v tom, že jí byl uložen trest uveřejnění rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 31. 1. 2020, sp. zn. 4 T 42/2016, který byl v celém rozsahu zrušen rozsudkem Vrchního soudu v Praze ze dne 21. 6. 2022, sp. zn. 2 To 127/2020. To samé platí ve vztahu k rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové – pobočky v Pardubicích ze dne 12. 9. 2022, sp. zn. 62 T 4/2022, který byl ohledně M. I. zrušen rozsudkem Vrchního soudu v Praze ze dne 26. 4. 2023, sp. zn. 5 To 4/2023.

21. Nepřezkoumatelnost výroku o trestu spatřovala obviněná M. I. v absenci hodnocení hledisek pro ukládání trestů stanovených v trestním zákoníku a v zákoně o trestní odpovědnosti právnických osob, jež jsou vyjádřením zejména zásad přiměřenosti, individualizace a personalit trestních sankcí. S odkazem na § 10 odst. 2 t. o. p. o. namítla, že odvolací soud důsledně nezvažoval, v jakém rozsahu na ni přešly výnosy, užitky a jiné výhody ze spáchaného trestného činu a vyšel toliko z premisy, že neuložení zákazového trestu též obviněné M. I. by bylo nutno považovat za obcházení zákona ze strany obviněné M. Podle obviněné M. I. však tato konstrukce vzhledem k právní úpravě ZZVZ (srov. bod 16. výše) nemůže obstát. Odvolacímu soudu dále vytkla, že při ukládání trestu ignoroval kritéria vyplývající z § 14 odst. 1 t. o. p. o. a neprovedl hodnocení žádných poměrů M. I. Obdobně opomenul též hlediska obsažená v § 39 odst. 2, 3 tr. zákoníku a § 14 odst. 3 t. o. p. o. Trest zákazu plnění veřejných zakázek nebo účasti ve veřejné soutěži má přitom pro obviněnou M. I. ryze represivní důsledek a povede ke snížení stavu zaměstnanců. Obrat M. I. je z převážné většiny tvořen z veřejných zakázek, a lze proto předpokládat, že po dokončení v minulosti vysoutěžených zakázek M. I. nebude mít pro své stávající zaměstnance žádnou práci. Obdobně negativní dopad bude mít

uložený trest pro osoby s majetkovou účastí na M. I., tedy její akcionáře.

22. Závěrem svého dovolání proto M. I. navrhla, aby Nejvyšší soud ohledně ní zrušil napadený rozsudek Vrchního soudu v Praze a „jemu předcházející řízení“, a aby věc přikázal státnímu zástupci k došetření.

c) Vyjádření státního zástupce Nejvyššího státního zastupitelství

23. K dovoláním obou obviněných se v rámci jednoho souhrnného podání vyjádřil státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství (dále též jen „státní zástupce“). Námitky, jimiž obviněný I. F. brojil proti skutkovým závěrům soudů obou stupňů, představují podle státního zástupce běžnou polemiku s rozsahem provedeného dokazování a způsobem jeho hodnocení, v níž obviněný pouze opakoval svou dosavadní obhajobu, se kterou se již soudy náležitě vypořádaly. Státní zástupce odkázal v této souvislosti zejména na odůvodnění napadeného rozsudku, s nímž se ztotožnil. Za situace, v níž soudy neměly o vině obviněného žádné pochybnosti a nemusely tedy volit mezi jednou z více v úvahu důvodně připadajících skutkových verzí, nelze podle státního zástupce namítat ani porušení zásady *in dubio pro reo*.

24. Státní zástupce odmítl také námitky obviněného vůči právní kvalifikaci skutku. Provedené dokazování podle jeho názoru potvrzuje úmyslné zavinění obviněného i jeho aktivní účast na kooperaci celé skupiny sledující vyhledání úspor v projektu pro investora stavby. Výše škody se odvíjela od výše částky požadované od poskytovatele dotace na základě nepravdivých dokladů. Žádost o platbu přitom obsahovala nepravdivé prohlášení, které se týkalo celého projektu, tedy že projekt byl realizován v souladu se smlouvou o poskytnutí dotace, příslušnou příručkou pro příjemce a metodickými pokyny. Podání žádosti s nepravdivými údaji předcházelo rozhodnutí odčerpat finanční prostředky z dotace. Mezi obviněnými došlo k rozdělení úloh při opatřování jednotlivých dokladů, které pak byly souhrnně předloženy v rámci žádosti o platbu. Pokud jde o otázku organizované skupiny, státní zástupce dodal, že se nevyžaduje, aby jejími členy byly výlučně spolupachatelé, nýbrž se jimi mohou stát také účastníci na trestném činu podle § 24 odst. 1 tr. zákoníku, což je případ obviněného.

25. Státní zástupce nepovažoval za důvodné ani dovolání obviněné M. I., neboť závěr soudů o přechodu trestní odpovědnosti je podle jeho názoru správný. Trestně odpovědné zůstávají obě právnické osoby, obviněné M. je přičítán protiprávní čin, obviněné M. I. pak kroky, jež vedly k přechodu trestní odpovědnosti. Díkce ustanovení § 10 t. o. p. o. je v tomto ohledu obligatorní a poměrně striktní a přechod trestní odpovědnosti stanoví jako objektivní. Jazykový výklad, soudní praxe i doktrinální interpretace přitom připouští aplikaci tohoto ustanovení jak pro případy univerzální sukcese, tak pro případy sukcese singulární, byť nikoli ve všech situacích, neboť je potřeba, aby nástupnická osoba nabyla většího souboru věcí a práv.

26. V posuzované trestní věci šlo podle státního zástupce o převod takového souboru věcí a práv, u něhož je přechod trestní odpovědnosti ve smyslu § 10 odst. 1 t. o. p. o. předpokládán. Nelze zároveň konstatovat, že by obviněná M. I. vynaložila veškeré možné úsilí, které by po ní bylo možno spravedlivě požadovat, aby se vyvarovala přechodu trestní odpovědnosti, tj. že by postupovala s odbornou péčí a například zvažovala provedení právního auditu. Obviněná M. I. byla dceřinou společností obviněné M., která až do blízké doby před samotným převodem v podstatě nevykonávala žádnou hospodářskou činnost. O tom, že minimálně jedním ze smluvními stranami sledovaných cílů převodu části závodu bylo dosažení zachování části původní podnikatelské činnosti obviněné M., nasvědčuje podle státního zástupce faktor načasování transakce, personální a majetkové propojení smluvních stran, machinace s předmětem činnosti obviněné M. I. před převodem i změna její původní obchodní firmy MVE Štětí, a. s., na Metrostav Infrastructure, a. s., tak, aby byla patrna návaznost na předchozí činnost obviněné M.

27. Státní zástupce nesouhlasil s názorem M. I., že by se zněním ustanovení § 10 t. o. p. o. nebylo možno spojit také procesní důsledky, byť lze připustit, že zákon o trestní odpovědnosti právnických osob neupravuje kromě § 32 zvláštní pravidla procesního postupu pro případy, v nichž v průběhu trestního řízení po zahájení trestního stíhání obviněná právnická osoba přistoupí k právnímu jednání, jehož výsledkem bude přechod trestní odpovědnosti. Tuto situaci přirovnal k nástupnictví poškozeného, jež je v praxi navzdory obdobné absenci výslovné procesněprávní úpravy běžně přijímáno a soudy aplikováno.

28. Z hlediska zachování práva na obhajobu je podle státního zástupce podstatné, že výkon obhajovacích práv byl ze strany orgánů činných v trestním řízení v plné míře umožněn právnímu předchůdci, do jehož postavení nástupnická právnická osoba okamžikem přechodu trestní odpovědnosti vstoupila. Právě prostřednictvím právního předchůdce byl totiž nástupce obviněné právnické osoby informován od počátku řízení o povaze obvinění, v předchozím stadiu trestního stíhání mu bylo umožněno uplatnění práva na obhajobu, práva navrhopat důkazy, vyslyšet svědky a vyjádřit se ke všem skutečnostem kladeným mu za vinu. Státní zástupce poukázal též na směrnici Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/343 ze dne 9. března 2016, kterou se posilují některé aspekty presumpce nevinoty a právo být přítomen při trestním řízení před soudem, v níž bylo konstatováno, že úroveň ochrany některých aspektů presumpce nevinoty, jakožto základního práva vyjádřeného v čl. 40 odst. 2 Listiny základních práv a svobod a čl. 6 odst. 2 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, se u fyzických a právnických osob odlišuje.

29. Jako stěžejní nástroj výkladu státní zástupce zdůraznil účel ustanovení § 10 odst. 1 t. o. p. o., kterým je efektivní přechod trestní odpovědnosti v případech, v nichž hrozí jednání, v jehož důsledku by mohlo docházet ke znemožnění či ztížení spravedlivého posouzení viny a případně potrestání těch právnických osob a jimi představovaných majetkových entit, jež posloužily k páchaní trestné činnosti. Proto pokud by právní řád sice zakotvoval obligatorní přechod trestní odpovědnosti, avšak současně by neposkytoval možnost efektivního procesního řešení, nastalo by „vyprázdnění“ tohoto institutu. V případě převodu celého (a jediného) závodu obviněné právnické osoby na nástupnickou právnickou osobu by právnímu předchůdci vzhledem k podmínkám uvedeným v § 10 odst. 2 t. o. p. o. nebylo možno uložit v podstatě žádný efektivní trest. V případě právního nástupce by pak vyslovení viny a odsouzení nepřicházelo v úvahu z důvodu promlčení trestního stíhání. Nijak nápomocná, resp. použitelná, nejsou podle státního zástupce v tomto směru ani zajišťovací opatření podle § 33 odst. 1 t. o. p. o.

30. Dovolací námitky související s otázkou vyvinění ve smyslu § 8 odst. 5 t. o. p. o. označil státní zástupce za snahu o přehodnocení relevantních skutkových zjištění učiněných soudy nižších stupňů. Státní zástupce se ztotožnil s jejich závěry, že M. nevynaložila veškeré úsilí, které na ní bylo možno spravedlivě požadovat, aby spáchání protiprávního činu zabránila. Opatření z tzv. compliance management systému, na která v tomto ohledu M. I. poukazovala, byla podle státního zástupce pouze formální, nikoli řádně vynucována příslušnými řídicími a kontrolními orgány obviněné M. Je také potřeba, aby právnická osoba byla schopna protiprávní jednání včas odhalit a adekvátně na ně reagovat. Státní zástupce má za to, že nedostatkům v nastavení opatření vnitřních mechanismů obviněné M. vůči existujícím rizikům na úseku veřejných zakázek nasvědčovala také skutečnost, že v posuzované trestní věci nešlo o ojedinělé selhání (exces), ale v dané době byla obdobná trestná činnost u M. zjištěna v souvislosti s celkem čtyřmi veřejnými zakázkami, ohledně nichž byla, resp. jsou vedena trestní řízení.

31. Výhrady, které M. I. uplatnila v dovolání proti uloženému trestu, neodpovídaly podle státního zástupce žádnému ze zákonem vymezených dovolacích důvodů. V této souvislosti poznamenal, že významná část námitek M. I. tendovala spíše ke kritice přísnosti, resp. nepřiměřenosti trestu zákazu plnění veřejných zakázek nebo účasti ve veřejné soutěži, případně prosazovala přiznání větší váhy vybraným okolnostem majícím podle názoru obviněné M. I. vliv na požadavek individualizace trestu.

V posuzovaném případě nešlo ani o trest extrémně přísný, exemplární či zjevně nespravedlivý, tedy vykazující výrazné ústavněprávní nedostatky. Státní zástupce též dodal, že Vrchní soud v Praze se individualizací trestu ve vztahu k M. I. zabýval. Třebaže by si bylo možno představit podrobnější zdůvodnění uložených trestních sankcí, nejde v tomto směru o rozhodnutí nepřezkoumatelné. Je též zřejmé, že obviněná M. I. byla odsouzena k mírnějšímu trestu než obviněná M., které byl navíc uložen peněžitý trest v celkové výměře 35 000 000 Kč.

32. Závěrem svého vyjádření státní zástupce navrhl, aby Nejvyšší soud obě dovolání odmítl podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. jako zjevně neopodstatněná.

III. Posouzení důvodnosti dovolání

A) Obecná východiska

33. Nejvyšší soud nejprve zjistil, že u obou dovolatelů jsou splněny všechny formální podmínky pro konání dovolacího řízení a zabýval se otázkou povahy a opodstatněnosti uplatněných námitek ve vztahu k označeným dovolacím důvodům.

34. V první řadě považuje Nejvyšší soud za potřebné připomenout některé otázky související s charakterem dovolacího řízení. Dovolání představuje mimořádný opravný prostředek, který směřuje proti již pravomocnému soudnímu rozhodnutí. Nelze je proto uplatnit v takové šíři, jako řádný opravný prostředek, nýbrž jen ze zákonem taxativně vyjmenovaných důvodů. Konkrétní námitky dovolatele přitom vždy musí obsahově odpovídat jejich zákonnému vymezení, nepostačuje pouhé označení určitého důvodu dovolání, aniž by mu bylo možné podřadit vytýkaná pochybení. Teprve poté, co Nejvyšší soud posoudí předložené dovolací námitky jako odpovídající uplatněnému dovolacímu důvodu, zkoumá, zda jim lze přiznat opodstatnění.

35. Nejvyšší soud úvodem jen stručně shrne zákonné podmínky pro naplnění dovolacích důvodů uvedených v § 265b odst. 1 písm. d), g), h), i), m) tr. ř., které uplatnili v souhrnu oba dovolatelé.

36. Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. d) tr. ř. lze uplatnit v případě, že byla porušena ustanovení o přítomnosti obviněného v hlavním líčení nebo ve veřejném zasedání. Jde o situace, v nichž se v rozporu se zákonem konalo hlavní líčení nebo veřejné zasedání v nepřítomnosti obviněného, ač měla být jeho přítomnost umožněna nebo zajištěna. Tím byl obviněný zkrácen na svém právu, aby jeho věc byla projednána v jeho přítomnosti, a aby se tak mohl vyjádřit ke všem prováděným důkazům.

37. Podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. lze dovolání podat, jestliže rozhodná skutková zjištění, která jsou určující pro naplnění znaků skutkové podstaty trestného činu, jsou ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů nebo jsou založena na procesně nepoužitelných důkazech nebo ve vztahu k nim nebyly nedůvodně provedeny navrhované podstatné důkazy. Jak vyplývá z rekapitulace dovolacích námitek výše, tento dovolací důvod uplatnili oba dovolatelé v jeho první alternativě. Jde o situace, ve kterých skutek, k němuž soudy dospějí vyhodnocením důkazů, nerespektuje obsah provedeného dokazování, dochází k tzv. deformaci důkazů a svévoli při interpretaci výsledků důkazního řízení. Pak může jít o zjevný, ve smyslu dosavadní judikatury Ústavního soudu „extrémní“, rozpor mezi skutkovými zjištěními soudů a obsahem procesně řádně opatřených a provedených důkazů. Z dikce § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. zároveň vyplývá, že popsané vady se musí vztahovat k rozhodným skutkovým zjištěním, která jsou určující pro naplnění znaků konkrétního trestného činu. Tuto podmínku proto nemůže splnit tvrzení existence vad, týkajících se skutkových zjištění jiných, byť také významných pro rozhodnutí ve věci, která však nejsou určující pro naplnění znaků trestného činu (srov. rozhodnutí č. [19/2023](#) Sb. rozh. tr.).

38. Dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. je naplněn tehdy, jestliže napadené rozhodnutí, nebo jemu předcházející řízení spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo na jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. V rámci tohoto dovolacího důvodu tedy lze vznášet námitky spočívající především v tom, že skutek, pro který byl obviněný stíhán a odsouzen, vykazuje znaky jiného trestného činu, než jaký v něm spatřovaly soudy nižších stupňů, anebo nenaplnuje znaky žádného trestného činu. Nesprávné právní posouzení skutku může spočívat i v okolnosti, že rozhodná skutková zjištění neposkytují dostatečný podklad k závěru o tom, zda je stíhaný skutek vůbec trestným činem, popřípadě o jaký trestný čin jde. Vedle vad, které se týkají právního posouzení skutku, lze vytýkat též „jiné nesprávné hmotněprávní posouzení“. Rozumí se jím zhodnocení otázky, která nespočívá přímo v právní kvalifikaci skutku, ale v právním posouzení jiné skutkové okolnosti mající význam z hlediska hmotného práva.

39. Podle § 265b odst. 1 písm. i) t. ř. lze dovolání podat, pokud byl obviněnému uložen takový druh trestu, který zákon nepřipouští, nebo mu byl uložen trest ve výměře mimo trestní sazbu stanovenou v trestním zákoně na trestný čin, jímž byl uznán vinným.

40. Pokud jde o dovolací důvod ve smyslu § 265b odst. 1 písm. m) tr. ř. uplatněný M. I., v úvahu přichází jeho druhá alternativa. M. I. se totiž domáhala přezkumu rozhodnutí odvolacího soudu, který rozhodl o zamítnutí jejího řádného opravného prostředku proti rozsudku soudu prvního stupně, tj. rozsudku uvedenému v § 265a odst. 2 písm. a) tr. ř., přestože byly v řízení mu předcházejícím dány obviněnou specifikované důvody dovolání podle § 265b odst. 1 písm. d), g), h), i) tr. ř.

41. Nejvyšší soud dospěl k závěru, že obviněný I. F. uplatnil námitku, která je v obsahovém souladu s jím odkazovaným dovolacím důvodem a kterou je zároveň potřeba považovat za důvodnou. Jde o výhradu, podle níž rozhodná skutková zjištění určující pro naplnění znaků pomoci k pokusu zločinu poškození finančních zájmů Evropské unie podle § 21 odst. 1 a § 260 odst. 1, odst. 4 písm. a), odst. 5 tr. zákoníku a k pokusu zločinu dotačního podvodu podle § 21 odst. 1 a § 212 odst. 1, odst. 5 písm. a), odst. 6 písm. a) tr. zákoníku, u obou podle § 24 odst. 1 písm. c) tr. zákoníku, nemají potřebnou oporu ve výsledku dokazování a s obsahem provedených důkazů jsou naopak ve zjevném rozporu. Tato námitka odpovídá obviněným označenému dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. v jeho první alternativě.

42. Na podkladě této části dovolání obviněného proto mohl Nejvyšší soud přezkoumat podle § 265i odst. 3, 4 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost napadeného rozsudku Vrchního soudu v Praze i jemu předcházejícího řízení včetně rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové a zjistil, že jsou zatíženy zásadní vadou důkazního řízení, pro kterou nemohou obstát. Výhrady M. I. posoudil Nejvyšší soud jako neopodstatněné.

B. K dovolání obviněného I. F.

43. Podstatou dovolání obviněného je především nesouhlas se skutkovými závěry soudů prvního a druhého stupně, které nelze oprít o výsledek dokazování, neboť soudy jej uznaly vinným fakticky pouze na základě obsahu části odposlechů telefonních hovorů. Stalo se tak přesto, že tyto důkazní prostředky nesvědčily o spáchání posuzované trestné činnosti obviněným, resp. nebyly natolik přesvědčivé, aby na jejich podkladě mohlo dojít k vyslovení viny, jak učinily soudy v napadených rozhodnutích. Nejvyšší soud shledal dovolání obviněného v této části důvodným.

44. Nejvyšší soud připomíná, že vada zjevného rozporu rozhodných skutkových zjištění s obsahem provedených důkazů ve smyslu první alternativy dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. může spočívat v tom, že skutková zjištění vůbec nemají v důkazech obsahový podklad, případně jsou dokonce opakem toho, co je obsahem důkazů, anebo nevyplývají z obsahu důkazů při řádném logicky přijatelném způsobu jejich hodnocení (srov. například usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12.

1. 2022, sp. zn. 7 Tdo 1368/2021).

45. Z odůvodnění napadeného rozsudku Vrchního soudu v Praze i jemu předcházejícího rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové skutečně vyplývá, že soudy obou stupňů opřely svůj závěr o účasti obviněného I. F. na spáchané trestné činnosti primárně o obsah odposlechů telefonních hovorů (srov. bod 72. rozsudku Vrchního soudu v Praze a body 270. a 271. rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové). Obviněný I. F., který v rozhodné době působil jako zástupce investora, přitom v převážné většině ani nebyl jejich přímým účastníkem. Soudy vyšly zejména z hovorů mezi J. M. jako zástupcem zhotovitele stavby, tedy obviněné M., M. N. jako zástupcem TDI a D. H. a P. P., což byli zaměstnanci zhotovitele stavby (obviněné M.) v postavení manažera projektu, resp. stavbyvedoucího. Označené osoby v některých hovorech zmínily také jméno obviněného I. F., avšak nikoli v kontextu, který by jej podle Nejvyššího soudu nade vši rozumnou pochybnost usvědčoval z účastenství na pokusech obou trestných činů. Nejvyšší soud považuje za potřebné shrnout na tomto místě alespoň ve stručnosti obsah relevantních telefonních hovorů, na které soudy, zjevně v souladu s tvrzením obžaloby, v napadených rozhodnutích odkazovaly a většinu z nich zahrnuly rovněž do popisu skutku ve výroku o vině obviněného I. F.

(i) Dne 19. 10. 2012 v 12.49 hod. volal obviněný I. F. J. M. a požádal ho o schůzku ohledně Hotelu XY.

(ii) Dne 24. 10. 2012 v 9.39 hod. volal obviněný I. F. J. M. a omluvil se mu, že nestíhá na schůzku přijít. Zároveň mu sdělil, že mluvil s M. N. a musí nejdříve probrat projekt s J. S., tj. tehdy jediným společníkem investora, následně s M. N. a poté by se případně sešli.

(iii) Stejněho dne v 9.41 hod. telefonoval J. M. obratem M. N., sdělil mu obsah hovoru s obviněným I. F. a vyjádřil obavu, aby z toho „nechtěli vycouvat, pokud z projektu nic nevytěží“. M. N. kritizoval R. D. z hlediska jeho řídicích schopností, řekl, že se spolu s obviněným I. F. mají setkat s J. S. Chtějí na něj zatlačit, aby vyměnil vedení hotelu, potřebují někoho, kdo by věděl efektivně škrtat, zejména pokud jde o interiérovou část (chtějí vytvářet rezervu). Momentální stanovisko J. S. je, že do toho nechce dát ani korunu navíc, zmiňuje se konkrétně potřeba úspory devíti milionů korun („devět milionů si musí D. vycoupat z prstu, kde chce“). M. N. nějakou možnost úspor vidí, požádal J. M., aby se na to podívali také jeho lidé a zamysleli se, co vynechat, vyměnit apod., aby se dostali na co nejnižší cenu a za úsporu se mohla uhradit nějaká část interiéru. Potřebují, aby se našel kompromis a akce běžela. Po J. S. bude chtít znát konečnou sumu, kterou je do toho ochoten dát a zbytek se bude muset vymyslet cestou škrtů, například nebudou všechny věci ve wellness, interiér nebude v původně předpokládaném rozsahu, nebude se stavět krb atd. M. N. by chtěl dělat zásahy do projektu přímo s obviněným I. F., případně s jinou kompetentní osobou, nikoli s R. D.

(iv) J. M. volal stejného dne v 9.51 hod. ještě D. H. a sdělil mu, že se chce sejít a něco probrat. Následně odpoledne v 12.46 hod. volal V. N., otcí M. N. Ptal se ho mimo jiné na to, zda už mluvil s M. Společně se utvrdili, že budou muset spojit síly, aby o to nepřišli, byl by to „průser“.

(v) Dne 25. 10. 2012 v 10.35 hod. volal J. M. D. H. a mluvili spolu o možných úsporách v interiérech. D. H. se má k tomu sejít s M. N., J. M. chce být u toho.

(vi) Dne 20. 11. 2012 v 12.58 hod. telefonoval D. H. J. M. a sdělil mu, že to vypadá na možnost zrušení mikropilot. Znamenalo by to poměrně vysokou úsporu, avšak za M. jako zhotovitele měli mít na této položce zisk 300 000 Kč, který by tak případně odpadl a byli by na nule. Je potřeba projednat to také s M. N. a sjednotit se v otázce, co se bude přiznávat investorovi, jakou úsporu to bude pro investora znamenat apod. J. M. zmínil, že bude mít na druhý den jednání s obviněným I. F. u „D.“, má se to týkat otázky možného poskytnutí úvěru investorovi ze strany zhotovitele.

(vii) Dne 15. 1. 2013 v 16.15 hod. volal J. M. D. H. a ptal se ho na e-mail, který dostal, jestli zmiňovaných 481 000 Kč je realita a z něčeho to vyplývá, tj. jestli se práce v tomto rozsahu skutečně

budou dělat či nikoli. D. H. vysvětlil, že to z ničeho nevyplývá, mluvil s R. D. a řekl mu, že maximální možná úspora v této části (mikropiloty) je 600 000 Kč. Podle J. M. je to potřeba nějak specifikovat, rozepsat, vymyslet si případně nějaké méně či vícepráce. S projektantem to bude vědět ošetřit. V této souvislosti D. H. požádal, aby zkusil něco vymyslet, má se pak sejít s M. N. a obviněným I. F.

(viii) V hovoru ze dne 16. 1. 2013 v 11.06 hod. spolu J. M., M. N. a D. H. probírali neprovedení mikropilotáže a zastření této skutečnosti. D. H. popisoval průběh „kamufláže“. Na stavbu se přiveze souprava, bude tam několik dnů stát, udělají fotodokumentaci a do deníku budou psát, že se provádí mikropiloty. U subdodavatele budou mít „zasmluvněnou“ celou dodávku včetně práce i materiálu, tj. půjde za ním i dodání betonu a dostanou od něj protokol o provedených mikropilotech. M. N. zdůraznil, že na stavbě musí být vidět nějaký pohyb. Mezi jmenovanými dále proběhla diskuse ohledně dodávky betonu. D. H. připomněl, že betonovat se ve skutečnosti nic nebude. J. M. navázal sdělením, že podle návrhu obviněného I. F. by jim beton mohla dodat jedna konkrétní betonárka, která jim dluží peníze a platba by se tak mohla provést vzájemným zápočtem. Všichni telefonující se shodli, že to nedává smysl, protože žádný beton se dodávat nebude. Chtějí si mezi sebou ustálit „filosofii“ a na druhý den si to „na rovinu“ říct s obviněným I. F. D. H. řekl, že nechá na nich, do jaké míry to bude otevřené a kdo každý bude vědět, co se tam bude ve skutečnosti realizovat. Poté spolu diskutovali otázku průkaznosti dodání mikropilot z hlediska případné kontroly, která může na stavbě proběhnout.

(ix) Následujícího dne, tj. 17. 1. 2013 v 10.27 hod. telefonoval J. M. P. P. a sdělil mu, že právě skončil jednání s obviněným I. F. a M. N. a co se týká návozu soupravy v pondělí, jak chtěl D. H., je to vyřešené, můžou to spustit. Podrobnosti nechtěl řešit po telefonu. Před začátkem kontrolního dne se budou muset blíže domluvit, co bude třeba provést.

46. Z celkového kontextu těchto v podstatné části reprodukováných telefonních hovorů je podle Nejvyššího soudu zřetelné, že všichni jejich účastníci se zabývali otázkou snižování nákladů za účelem vytvoření rezervy pro následné finanční využití pro ty části rekonstrukce či stavby, zejména interiérů, s nimiž se v rozpočtu původně nepočítalo, případně se předpokládalo, že jejich cena bude nižší, což však zcela neodpovídalo realitě. Na straně zástupců M. jako zhotovitele stavby a TDI je zřejmá obava, aby investor právě díky zvyšujícím se nákladům neodstoupil od realizace projektu. Jak již bylo zmíněno, dotace nebyla určena pro vytvoření a zmodernizování celého stávajícího objektu a investor nebyl ochoten hradit z vlastních zdrojů nedotovanou část v tak vysoké míře, jaká by byla potřebná při zachování rozsahu a úrovně vybavení především vnitřních prostor podle projektu (srov. hovory shrnuté pod body iii. a iv. výše). Nejvyšší soud nemá žádných pochyb o tom, že do hledání možných úspor byl zapojen také obviněný I. F. Potvrzuje to jednak obsah telefonního hovoru ze dne 24. 10. 2012 (bod ii. výše), v němž se obviněný J. M. omlouvá, že na schůzku, o kterou předtím sám žádal (bod i.), nestihne přijít, nicméně projekt bude muset stejně probrat nejdříve s J. S. a M. N. Nepřímo to podporuje taktéž obsah bezprostředně navazujícího hovoru mezi J. M. a M. N. (bod iii), v němž se zdůrazňuje snaha prosadit před J. S. zapojení obviněného I. F. přímo do úprav projektu, a to namísto R. D. V této souvislosti se však jeví jako logická obrana obviněného v tom smyslu, že měl od investora uloženo pokusit se snížit finanční náklady právě na ty části objektu, jejichž organizačním zajištěním byl obviněný pověřen od J. S. (parkoviště, vybavení gastro).

47. Nutno nicméně zdůraznit, že žádný z telefonních hovorů nepotvrzuje zapojení obviněného I. F. do domluvy o neprovedení mikropilotáže, což je stěžejní podstatou skutku, pro který byla v této trestní věci podána obžaloba. Jak již bylo konstatováno, mezi úkoly obviněného I. F. lze zařadit snížení nákladů na jemu svěřený rozsah rekonstrukce či stavby, avšak ty se vůbec netýkaly stavebních prací souvisejících s (ne)vybudováním mikropilot. Verze obviněného I. F. nebyla totiž vyvrácena žádným z obžalobou opatřených důkazů, nakonec ani soudy dostatečně nevysvětlily, proč na ni nebraly při hodnocení výsledků dokazování žádný zřetel. V telefonické komunikaci ze dne 20. 11. 2012, v níž D. H. před J. M. poprvé nastínil možnost zajistit snížení nákladů zrušením mikropilot (bod vi. výše), sice

bylo zmíněno také jméno obviněného I. F., avšak v úplně jiném kontextu, který se týkal naplánovaného jednání o možnosti poskytnutí úvěru investorovi ze strany zhotovitele, evidentně ve snaze pokračovat v započatém díle, což byl prioritní zájem jak zhotovitele, tak TDI. Taktéž sám D. H. konstatoval, že je nutno se nejdříve dohodnout na tom, v jakém rozsahu se neprovedení mikropilot přizná před investorem, jehož byl obviněný I. F. pověřen zastupovat pro určitou část stavebních úprav na objektu. Rozhodně však uvedená telefonická komunikace nemůže nasvědčovat zapojení obviněného I. F. do debaty získat určitou úsporu právě neprovedením mikropilotáže. Obdobně lze hodnotit také obsah telefonního hovoru ze dne 15. 1. 2013 (bod vii.), na jehož konci je jméno obviněného opětovně pouze zmiňováno, avšak bez toho, aby mu byla přičítána nějaká forma součinnosti, dokonce ani poskytnutí informace o nápadu uspořít na mikropilotech. Vzhledem k tomu, že J. M. v tomto hovoru kladl důraz na to, aby snížení nákladů o jím odhadovanou částku 481 000 Kč bylo, pokud možno, blíže specifikováno například vícepracemi, naznačuje to podle Nejvyššího soudu spíše snaze o to, aby dotčené úpravy v projektu působily reálným dojmem a byly před investorem obhajitelné. Ani tento záznam telefonního hovoru proto o účasti obviněného I. F. mimo jakoukoli rozumnou pochybnost nevyovídá.

48. Pro posouzení důvodnosti této části podané obžaloby považuje Nejvyšší soud za nejpodstatnější telefonní hovor ze dne 16. 1. 2013, v němž J. M., M. N. a D. H. probírali podrobnosti ohledně neprovedení mikropilotáže a zastření tohoto záměru (bod viii.). Nejvyšší soud se v tomto ohledu přiklonil k interpretaci předložené obviněným, podle něhož samotný obsah zaznamenané komunikace vyznívá v jeho prospěch, to znamená neznalost obviněného dosáhnout snížení nákladů neprovedením původně projektem předpokládané mikropilotáže. Takový způsob vyhodnocení odposlechu je totiž poměrně zřetelný z té jeho pasáže, v níž telefonující mluví o návrhu obviněného I. F. ohledně dodání betonu nezbytného pro instalaci mikropilot, a to konkrétním dodavatelem, který je dlužníkem investora tak, aby platbu bylo možno provést vzájemným zápočtem. Obviněným vznesený požadavek označili všichni účastníci hovoru za nesmysl právě proto, že byli již připraveni realizaci mikropilot pouze předstírat, tudíž fakticky nemohli přistoupit na dodání betonu, který za těchto okolností nebyl vůbec potřebný. Podle Nejvyššího soudu se důvodně naskýtá otázka, proč by obviněný tuto možnost navrhoval, pokud by byl alespoň srozuměn, resp. věděl o dohodě jmenovaných osob neprovádět spornou část stavby (mikropilotáž), pro jejíž vybudování bylo nezbytné použít beton. Pokud jde o sdělení účastníků tohoto telefonního hovoru, že si to druhý den řeknou s obviněným „na rovinu“, Nejvyšší soud dodává, že orgány činné v trestním řízení neopatřily záznam z osobního jednání, které mělo proběhnout dne 17. 1. 2013 mezi J. M., M. N. a obviněným I. F. Jeho skutečný průběh a konkrétní obsah vzájemné komunikace těchto tří osob není znám, tudíž nemohl být ani proveden jako důkaz. Závěr, podle něhož se na tomto setkání za přítomnosti obviněného jmenovaní finálně domluvili na záměru mikropiloty nerealizovat, je proto třeba hodnotit jako pouhou spekulaci obžaloby bez jakékoli opory ve výsledcích dokazování. Přesto zejména odvolací soud neměl žádnou pochybnost o tomto tvrzení, v rámci své argumentace je v podstatě jen stroze konstatoval a vyhodnotil v neprospěch obviněného I. F., a to v rozporu s procesní zásadou „in dubio pro reo“. Stejně tak totiž nelze vyloučit, že obsahem onoho vysvětlení „na rovinu“ mohlo být například oznámení zhotovitele stavby, že na realizaci mikropilot mají uzavřenou smlouvu se subdodavatelem, který tzv. zastřeší vše včetně dodávky materiálu (o čemž ostatně J. M., M. N. a D. H. v průběhu telefonního hovoru dne 16. 1. 2013 také mluvili), a návrh obviněného I. F. ohledně dodávky betonu proto nepřichází v úvahu.

49. Obdobně lze též interpretovat navazující hovor z následujícího dne 17. 1. 2013 mezi J. M. a P. P. (bod ix.), neboť z něj bez dalšího neplyne, že by obviněný I. F. podvodný záměr spoluobviněných schválil, případně k jeho úspěšnému naplnění jakkoli přispěl, dokonce ani to, že o něm byl alespoň informován, jak zjevně dovodily soudy. Obsahem telefonické komunikace bylo jen sdělení, že skončilo jednání s obviněným I. F. a že se může zahájit návoz (vrtné) soupravy k zadokumentování fiktivní realizace mikropilotáže podle domluvy J. M., M. N. a D. H. z předešlého dne. Skutečnost, že pokyn

začít s úkony fingujícími mikropilotáž byl vysloven bezprostředně po sdělení o ukončené schůzce s obviněným I. F., není možné bez dalšího vyložit tak, že obviněný byl o chystaném podvodu právě na osobním setkání informován. Za těchto okolností vůbec nelze vyloučit i takový závěr, že předmětem osobního jednání mohla být i zcela opačná situace, tedy diskuse o řádném provedení mikropilotáže, nikoli o jejím neprovedení. Stejně jako nemusela být právě tato část stavebních prací vůbec řešena a J. M. mohl s obviněným debatovat o dalším postupu rekonstrukčních prací, byť lze důvodně očekávat, že byly vedeny snahou vyhovět přání investora uspořít na nedotované části (např. z odposlechů vyplývající úvahy o pořízení levnějších obkladů koupelen, omezení vybavení v prostoru wellness apod.). To platí tím spíše v kontextu předcházejících telefonních hovorů, v nichž spoluobvinění mluvili o potřebě domluvit se, co se bude oficiálně přiznávat před investorem a kdo bude o neprovedení mikropilotů vůbec vědět. Popsané skutečnosti podle Nejvyššího soudu jednoznačně nasvědčují tomu, že záměr nerealizovat mikropiloty vzešel původně od zástupců zhotovitele stavby a TDI a v určité míře byl následně prezentován také investorovi. Na straně investora byl s touto informací prokazatelně seznámen R. D., jak vyplývá z bodů 129. a 130. rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 24. 3. 2022, sp. zn. 4 To 11/2019, na které Nejvyšší soud v podrobnostech odkazuje. Pokud však jde konkrétně o osobu obviněného I. F. Nejvyššímu soudu nezbyvá než uzavřít, že nelze postavit najisto, že byl obeznámen s okolnostmi týkajícími se mikropilotů a již vůbec z výsledků dokazování nevyplývá, že by se na této části skutku podílel jednáním, jehož povaha a intenzita by mohla být posouzena jako účastenství na pokusu obou trestných činů v žádné z alternativ uvedených v § 24 odst. 1 písm. a) až c) tr. zákoníku.

50. Ze všech uvedených důvodů nemůže Nejvyšší soud souhlasit se způsobem vyhodnocení výše shrnutých záznamů z odposlechů, jak jej učinil odvolací soud v bodech 76. až 78. napadeného rozsudku. Podle Nejvyššího soudu naopak vyvstávají o účasti obviněného I. F. na projednávané trestné činnosti zcela důvodné pochybnosti, na něž oprávněně upozornil ve svém dovolání. Obdobně to platí také ve vztahu k poněkud matoucímu odůvodnění obsaženému v bodech 270. a 271. rozsudku soudu prvního stupně. Tento soud nejdříve konstatoval, že z provedených důkazů nebylo zjištěno, že by se obviněný jakýmkoli způsobem podílel na fiktivním provedení mikropilotáže základových patek, poté na nepravdivé fakturaci mikropilotáže a předložení žádosti o poskytnutí platby. Po rekapitulaci souvisejících záznamů z odposlechů však soud v zásadě jen dodal, že po vyhodnocení důkazní situace včetně obsahu telefonních hovorů dospěl k závěru o vině obviněného. S ohledem na toto poměrně stručné konstatování odsuzujícího výroku ve vztahu k obviněnému lze mít za to, že soud prvního stupně sám nebyl zcela přesvědčen o dostatku podkladů v dokazování pro vyslovení viny tohoto obviněného a zjevně hodlal respektovat názor, jaký naznačil odvolací soud k obsahu odposlechů ve vztahu k osobě obviněného I. F. v předchozích kasačních rozhodnutích. Jak totiž Nejvyšší soud vysvětlil výše, obsah zaznamenaných telefonních hovorů, jichž navíc obviněný I. F. nebyl účastníkem, sám o sobě o jeho zapojení na spáchané trestné činnosti jednoznačně, resp. prakticky vůbec nevypovídá. Jak správně poznamenal soud prvního stupně, jeho případná role při samotném fingování i následném účtování realizace mikropilot není podpořena ani jinými provedenými důkazy. Naopak například H. H., jeden z původně spoluobviněných v téže trestní věci, vypověděl, že obviněný I. F. o neprovedených, ale fakturovaných mikropilotech nevěděl (bod 288. rozsudku soudu prvního stupně). Nejvyšší soud považuje vyhodnocení obsahu výše stručně reprodukováných odposlechů, které nejen obžaloba, ale též především odvolací soud považovaly za stěžejní, resp. jediné důkazy o spoluúčasti obviněného I. F. na žalovaném skutku, za ryze spekulativní, bez reálné opory v konkrétním ústním projevu účastníků těchto telefonních hovorů. Přestože příslušní státní zástupci, kteří se podíleli na posuzované trestní věci, tj. včetně vyjádření k dovolání obviněného, až dogmaticky setrvávají na tom, že právě obviněný měl dokonce působit jako organizátor podvodného jednání týkajícího se zabudování mikropilot při rekonstrukci Hotelu XY, jež byla zčásti financována z dotačního programu vázaného jak na rozpočet Evropské unie, tak na státní rozpočet České republiky, nepodařilo se obžalobě takové tvrzení před soudy prokázat. Je nutné rozhodně odmítnout verzi, o níž se velmi stručný a nekonkrétní popis jednání obviněného I. F. promítl do popisu skutku

ve výroku o vině. Jsou do ní totiž zahrnuty naprosto nelogické úvahy, které jak obžaloba, tak následně soudy z odposlechů dovodily. Jejich tvrzení nemá oporu v konkrétní komunikaci, jak bylo již konstatováno výše, neboť zapojení obviněného do záměru skupiny původně spoluobviněných osob splnit požadavek investora na dosažení úspor při rekonstrukci objektu hotelu právě fingovanou realizací mikropilotů, nelze vysledovat na podkladě pouhého prohlášení jednoho z telefonujících, J. M., že si „to“ s obviněným I. F. při osobním setkání následujícího dne „zkusí říct na rovinu“. Především na konci bodu 76. odůvodnění napadeného rozsudku odvolacího soudu je naprosto zřetelný rozpor uvažování, pokud je na jedné straně zmíněn návrh obviněného na odběr betonu od dlužníka investora účastníky hovoru ze dne 16. 1. 2013, který tento soud žádným způsobem logicky nevyhodnotil a současně vyslovil jasný závěr, že právě na schůzce konané dne 17. 1. 2013 se obviněný dozvěděl o neprovedení mikropilotáže a o její fakturaci. Pro takové tvrzení však není v trestním spise vůbec žádný důkaz, jde opět jen o čistou spekulaci odvolacího soudu bez podkladu a opory ve výsledcích provedeného dokazování.

51. Pro vyvození trestní odpovědnosti pachatele je primárně nezbytné zjistit skutkový stav bez důvodných pochybností, jak vyplývá z ustanovení § 2 odst. 5 tr. ř. Ještě před změnou právní úpravy této procesní zásady, k níž došlo zákonem č. [292/1993](#) Sb., s účinností od 1. 1. 1994, platila tzv. zásada objektivní pravdy, přičemž například v rozhodnutí uveřejněném pod č. 46/1963, věta první, Sb. rozh. tr., bylo jasně vyloženo, že právě toto procesní pravidlo vyžaduje, aby soud opřel své rozhodnutí o vině a trestu o jednoznačně zjištěná a bezpečně prokázaná fakta, nikoli o pouhou pravděpodobnost. Přestože došlo k určitému posunu v požadavcích na míru jistoty nezbytnou pro vyslovení viny obviněného, je publikovaný výklad nadále přiměřeně použitelný i za současné právní úpravy. Rozhodně není přijatelné, aby v případech, v nichž nelze bezpečně určit, která z variant skutkového řešení odpovídá skutečnosti, zvolil soud tu, která je pro obviněného nepříznivější. V tomto ohledu lze podpůrně akceptovat jako příléhavý obviněným v dovolání příkladem zmíněný náleží Ústavního soudu ze dne 8. 8. 2013, sp. zn. II. ÚS 2142/11, v němž je mj. poukázáno na potřebu dosažení praktické jistoty o relevantních skutkových okolnostech, které vyplynou z důkazního řízení, aby mohlo dojít k uznání viny obviněné osoby. Jinak je nutné vždy rozhodnout v její prospěch, což se v případě obviněného I. F. nestalo.

52. Za této situace je třeba vycházet z ústavně zakotvené zásady presumpce nevinny ve smyslu čl. 40 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, která je promítnuta do dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., a to zejména jeho první varianty. Ta je určena k nápravě vady napadeného rozhodnutí nebo jemu předcházejícího řízení a spočívá v tom, že rozhodná skutková zjištění, která jsou určující pro naplnění znaků trestného činu, jsou ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů. Takový případ nastal podle Nejvyššího soudu v projednávané trestní věci, neboť skutkové závěry soudů obou stupňů o účasti obviněného I. F. na trestné činnosti nemají obsahový podklad v provedených důkazech a při řádném logicky přijatelném způsobu jejich hodnocení z nich nevyplývají. Nejvyšší soud proto dospěl k závěru, že soudy prvního a druhého stupně pochybily, pokud na základě výše popsané důkazní situace uznaly obviněného vinným pokusem zločinu poškození finančních zájmů Evropské unie podle § 21 odst. 1 a § 260 odst. 1, 4 písm. a), odst. 5 tr. zákoníku a pokusem zločinu dotačního podvodu podle § 21 odst. 1 a § 212 odst. 1, 5 písm. a), odst. 6 písm. a) tr. zákoníku, jichž se měl podle Vrchního soudu v Praze v obou případech dopustit jako účastník ve formě pomoci podle § 24 odst. 1 písm. c) tr. zákoníku. Protože Nejvyšší soud shledal dovolání obviněného důvodným v rozsahu námitek podřazených pod dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., nepovažoval za účelné zabývat se dalšími výhradami, které obviněný uplatnil ve vztahu k dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. Jejich případné vypořádání by totiž na

rozhodnutí Nejvyššího soudu o dovolání obviněného nemohlo ničeho změnit, neboť odsuzující výrok o vině nemá podklad v provedeném dokazování, tudíž není důvod se ohledně obviněného I. F. zabývat právním posouzením skutku, na němž se tento obviněný nepodílel v žádné ze zákonem předpokládaných forem, tj. jako pachatel, resp. spolupachatel ani účastník.

53. Z výše uvedených důvodů tudíž napadený rozsudek Vrchního soudu v Praze ani jemu předcházející rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové v částech, v nichž bylo rozhodnuto o vině a trestu obviněného I. F., nemohly obstát, proto je Nejvyšší soud zrušil. Nejvyšší soud tak fakticky přisvědčil závěrům, které ohledně jmenovaného obviněného vyslovil soud prvního stupně ve svém rozsudku ze dne 21. 1. 2019, sp. zn. 7 T 11/2015, jímž rozhodl o jeho zproštění obžaloby, byť podle § 226 písm. b) tr. ř., tedy z důvodu, že v žalobním návrhu označený skutek není trestným činem. Nejvyšší soud tak učinil přesto, že v tomto případě shledal za přílehavější důvod zproštění podle § 226 písm. c) tr. ř., jak bude podrobněji rozvedeno v následujícím bodě tohoto usnesení. Vzhledem k tomu, že tento rozsudek byl v odvolacím řízení zrušen rozsudkem Vrchního soudu v Praze ze dne 24. 3. 2022, sp. zn. 4 To 11/2019, Nejvyšší soud musel ohledně obviněného I. F. částečně zrušit také tento v pořadí druhý kasační rozsudek, resp. třetí kasační rozhodnutí vydané Vrchním soudem v Praze ohledně tohoto obviněného.

54. Nejvyšší soud po zrušení výše uvedených rozhodnutí soudů obou stupňů včetně obsahově navazujících rozhodnutí, jež měly v těchto rozhodnutích podklad, sám podle § 265m odst. 1 tr. ř. per analogiam rozhodl ve věci podle § 256 tr. ř. o zamítnutí odvolání, které v neprospěch obviněného I. F. podal státní zástupce Vrchního státního zastupitelství v Praze. Nejvyšší soud tak učinil poté, co z pozice odvolacího soudu podle § 254 odst. 1 až 3 tr. ř. přezkoumal zákonnost a odůvodněnost zprošťujícího výroku, který ohledně obviněného vyslovil Krajský soud v Hradci Králové v rozsudku ze dne 21. 1. 2019, sp. zn. 7 T 11/2015. Nejvyšší soud již výše podrobně vysvětlil, že důkazní situace neposkytovala dostatečný podklad pro uznání viny obviněného I. F., proto bylo zcela namístě rozhodnout tak, že se obviněný zprošťuje obžaloby státního zástupce Vrchního státního zastupitelství v Praze. Podle Nejvyššího soudu přicházel ohledně obviněného v úvahu důvod zproštění podle § 226 písm. c) tr. ř. Nelze totiž konstatovat, že by v žalobním návrhu označený skutek vůbec nebyl trestným činem, jak předpokládá § 226 písm. b) tr. ř. použitý soudem prvního stupně, neboť šlo o skutek, na němž se podílelo více nyní již pravomocně odsouzených osob a v trestním řízení se pouze nepodařilo prokázat, že by se na tomto skutku účastnil také obviněný I. F. S přihlédnutím k délce trestního řízení, které je v posuzované trestní věci vedeno, době spáchání trestného činu i skutečnosti, že důvod zproštění obžaloby podle § 226 písm. b) tr. ř. je pro obviněného v zásadě příznivější než důvod podle § 226 písm. c) tr. ř., však Nejvyšší soud nepovažoval za nutné ani účelné napravit tuto vadu ve veřejném zasedání. Nejvyšší soud namísto toho zvolil rychlejší a hospodárnější postup spočívající v zamítnutí odvolání státního zástupce Vrchního státního zastupitelství v Praze podaného proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 21. 1. 2019, sp. zn. 7 T 11/2015, v neprospěch obviněného I. F., v důsledku čehož zůstane v platnosti výrok z tohoto rozsudku, kterým byl obviněný zproštěn obžaloby podle § 226 písm. b) tr. ř.

C. K dovolání obviněné obchodní společnosti M. I.

55. Podstatou dovolání obviněné M. I. je především nesouhlas s posouzením otázky jejího právního nástupnictví ve vztahu k trestní odpovědnosti obviněné M. a s tím související výhrady vůči procesnímu postupu, který učinil Vrchní soud v Praze bezprostředně poté, co se o skutečnostech významných z hlediska přechodu trestní odpovědnosti dozvěděl (pro zjednodušení i lepší

srozumitelnost budou obě obviněné obchodní společnosti v další části tohoto rozhodnutí označovány jen zkratkami „M. I.“ a „M.“). Vzhledem k tomu, že M. I. uplatnila výhrady i proti některým skutečnostem, jež souvisely s vyvozením trestní odpovědnosti M. jakožto její právní předchůdkyně, konkrétně namítla, že mělo dojít ke zproštění její trestní odpovědnosti podle § 8 odst. 5 t. o. p. o., zabýval se Nejvyšší soud nejdříve touto výhradou. Platí totiž, že nezbytným předpokladem právního nástupnictví podle § 10 odst. 1 t. o. p. o. je v první řadě existence trestní odpovědnosti právního předchůdce, která pak může potenciálně přejít na právní nástupce.

C. 1. Ke skutkovým námitkám ve vztahu ke zproštění trestní odpovědnosti

56. M. I. v této souvislosti namítla, že rozhodná skutková zjištění učiněná soudy prvního a druhého stupně ve vztahu k otázce zproštění trestní odpovědnosti M. jsou podle jejího názoru ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů. M. I. se tedy formálně domáhala aplikace dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. v jeho první alternativě, ve skutečnosti však její dovolací námitka tomuto důvodu, ani žádnému jinému dovolacímu důvodu neodpovídá. M. I. totiž vytkla údajnou nesprávnost pouze těch skutkových zjištění, která nemají povahu rozhodných skutkových zjištění, jež jsou určující pro naplnění znaků pokusu zločinu poškození finančních zájmů Evropské unie podle § 21 odst. 1 a § 260 odst. 1, 4 písm. a), odst. 5 tr. zákoníku a pokusu zločinu dotačního podvodu podle § 21 odst. 1 a § 212 odst. 1, 5 písm. a), odst. 6 písm. a) tr. zákoníku, jimiž byla uznána vinnou (srov. bod 37. výše).

57. Skutečnosti, které M. I. zdůrazňovala, navíc podle Nejvyššího soudu ani nedosahují intenzity zjevného rozporu, fakticky jde toliko o prosazení dovolatelkou předkládané verze skutkového děje a vytrhávání dílčích fragmentů z celkového kontextu odůvodnění soudních rozhodnutí. Nejvyšší soud připomíná, že dovolání jako jeden z mimořádných opravných prostředků je určeno především k nápravě závažných právních vad pravomocných rozhodnutí, a nikoli k detailnímu přezkoumávání jednotlivostí ve skutkových zjištěních, jež se staly podkladem pro rozhodnutí soudů prvního, resp. druhého stupně. Není smyslem dovolacího řízení ani úkolem Nejvyššího soudu, aby jednotlivé důkazy znovu podrobně přehodnocoval, či se dokonce přikláněl k verzi nabízené obhajobou jen proto, aby vyhověl výsledku řízení požadovanému v dovolání. Podstatné je, zda soudy prvního a druhého stupně hodnotily důkazy v souladu s jejich obsahem, nedopustily se žádné zásadní deformace důkazů, ani jinak zjevně nevybočily z mezí zásady volného hodnocení důkazů podle § 2 odst. 6 tr. ř. a své hodnotící úvahy srozumitelně a logicky přijatelně vysvětlily (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 1. 2022, sp. zn. 7 Tdo 1368/2021).

58. Nejvyšší soud proto k námitkám dovolatelky, a to zcela nad rámec dovolacího přezkumu, může na podkladě obsahu trestního spisu konstatovat, že svědek P. M. mluvil ve svých výpovědích na jedné straně o čtvrtletní periodicitě tzv. vytykácích řízení na úrovni centrály a divizí M. (např. č. l. 8552 a 8924 tr. spisu), zmiňoval však rovněž měsíční frekvenci konání tzv. interních „vytykáček“ na úrovni jednotlivých divizí (např. č. l. 9777 a 9778 tr. spisu). V únoru a březnu 2013 podle svědka v rámci stavby Hotelu XY žádný problém zjištěn nebyl. V dubnu a květnu „divize reportovala bez vytykáček pouze tvrdá čísla pro potřeby centrály“. Důvodem neprovedení podrobnější kontroly byla výměna osob na pozici ekonomického ředitele (č. l. 9778 tr. spisu). Svědek P. Z. uvedl, že vytykácí řízení začínají řádově po uplynutí tří měsíců od zahájení stavby a probíhají standardně měsíčně. Pokud jde o stavbu Hotelu XY, tato začala v lednu 2013, avšak vytykácí řízení ve standardní formě neproběhlo, neboť se na divizi řešily složité věci, mimo jiné předání funkce ekonomického náměstka, pozastavení jiné velké stavební akce apod. (č. l. 9837 tr. spisu). Podle Nejvyššího soudu je tudíž zřejmé, že M. I.

touto námitkou poukazuje pouze na dílčí domnělou nesrovnalost ve skutkových závěrech soudů obou stupňů, která navíc ani není nijak významná. Bez ohledu na to, jestli dovolatelkou citovaná organizačně řídicí norma „Metrostav a. s. č. OŘN 11-2 – Plánování a Controlling“ stanovila povinné opakování vytýkacích řízení na čtvrtletní frekvenci, se totiž oba jmenovaní svědci shodli v tom, že v době, kdy měla proběhnout, tj. fakticky čtvrt roku po zahájení stavby, se vytýkací řízení vůbec nerealizovala zejména z důvodu personálních změn v ekonomickém vedení divize. Pokud soudy za daných okolností dovodily, že formální kontrolní mechanismy v obchodní společnosti M. v rozhodném období reálně nefungovaly, není podle Nejvyššího soudu takový závěr v rozporu, natož zjevném, s obsahem provedených důkazů, jak tvrdí dovolatelka.

59. Zjištění o tom, že kontrolní mechanismy v rámci vnitřní struktury M. nebyly v praxi příliš funkční a zejména nebyly striktně vynucovány, soudy neopřely pouze o obsah výše shrnutých svědeckých výpovědí, ale rovněž o další zejména listinné důkazy, týkající se trestních stíhání M. (právní předchůdkyně M. I.), které Vrchní soud v Praze provedl ve veřejném zasedání. Vyplynulo z nich přitom, že M. se v průběhu relevantního období roků 2012 a 2013 dopustila, případně měla spáchat dalších celkem deset trestných činů, jež souvisely s jinými třemi veřejnými zakázkami. Vrchní soud v Praze z těchto důkazů správně vyvodil, že dovolatelkou zdůrazňované mechanismy zjevně nebyly využívány a v praxi realizovány tak, aby zabránily několika zaměstnancům M., a to včetně osob zastávajících poměrně vysoké pozice v M., postupovat mimo rámec zákonných předpisů v souvislosti s více projekty. Tyto osoby se dopustily, resp. měly dopustit různorodé trestné činnosti, počínaje podplácením s úmyslem zmanipulovat zadávací řízení, přes podíl na vlastní manipulaci zadávacího řízení, až po snahu o podvodné vylákání dotačních finančních prostředků (srov. body 94. a 95. napadeného rozsudku). Zjištěné skutečnosti ani podle Nejvyššího soudu nenasvědčují tomu, že by M. vynaložila veškeré úsilí, které na ní bylo možno spravedlivě požadovat pro zabránění spáchání protiprávního činu, aby se zprostila trestní odpovědnosti a naplnila tak podmínky použití ustanovení § 8 odst. 5 t. o. p. o.

60. Nejvyšší soud neshledal v tomto ohledu ani dovolatelkou vytýkanou vadu spočívající v nezákonných pokynech, které měl Vrchní soud v Praze uložit soudu prvního stupně směrem k hodnocení důkazů ve svém kasačním rozsudku ze dne 24. 3. 2022, sp. zn. 4 To 11/2019. V bodech 235. a 236. odůvodnění tohoto rozsudku, na které poukázala M. I. v dovolání, Vrchní soud v Praze soud prvního stupně toliko zavázal, aby se znovu a pečlivěji zabýval obsahem konkrétních svědeckých výpovědí a dalších důkazních prostředků a zvážil, zda absence provedení vytýkacích řízení na jaře roku 2013, vědomost jiných zaměstnanců M. o protiprávním jednání, případně další okolnosti vyplývající z provedených důkazů, na které Vrchní soud v Praze poukázal, mohly reálně vést k vyslovení závěru o vynaložení veškerého úsilí ze strany M. pro zproštění její trestní odpovědnosti ve smyslu § 8 odst. 5 t. o. p. o. Nelze proto konstatovat, že by Vrchní soud v Praze ve shora označeném rozhodnutí uložil soudu prvního stupně učinit konkrétní skutkové zjištění či hodnotit některý z důkazů určitým způsobem, případně naopak, aby konkrétní skutkové zjištění nečinil či určitou skutkovou okolnost objasňoval, to vše se záměrem přimět jej ke změně předchozích úvah a přijmout Vrchním soudem v Praze naznačený skutkový stav. Vybrané důkazy provedené před soudem prvního stupně naopak soud druhého stupně posuzoval pouze z hlediska zákonitostí logiky a úplnosti jejich hodnocení a soudu prvního stupně fakticky uložil, aby je nově hodnotil ze všech v daném kontextu relevantních hledisek a v komplexu všech relevantních okolností, jež vyšly v průběhu trestního stíhání najevo. Ve své podstatě tedy šlo o pokyn, který i M. I. citovaná judikatura Ústavního soudu, konkrétně nález ze dne 22. 2. 2022, sp. zn. I. ÚS 1365/21, považuje za zákonný a oprávněný z pozice soudu druhého stupně.

C. 2. K právnímu nástupnictví M. I. – obecná východiska a procesní souvislosti

61. Pro posouzení a vypořádání námitek M. I. souvisejících s jejím právním nástupnictvím po M. je stěžejní interpretace ustanovení § 10 odst. 1 t. o. p. o., podle něhož platí, že trestní odpovědnost právnické osoby přechází na všechny její právní nástupce. Nejvyšší soud předesílá, že se ztotožnil s výkladem, který v této souvislosti prezentoval Vrchní soud v Praze v návaznosti na argumentaci přednesenou v podání státního zástupce Vrchního státního zastupitelství v Praze ze dne 3. 1. 2022 (č. l. 11800 a násl. tr. spisu).

62. Citované ustanovení § 10 odst. 1 t. o. p. o. představuje v podmínkách českého trestního práva poměrně specifický institut, který se do určité míry vymyká standardnímu pojetí trestní odpovědnosti, jejímž základem je spáchání trestného činu. Tato koncepce je spojována se zásadou individuální odpovědnosti fyzických i právnických osob za trestný čin a taktéž se zásadou odpovědnosti za zavinění. Odpovědnost podle českého trestního práva je odpovědností subjektivní, která předpokládá zavinění ve formě úmyslu nebo nedbalosti. U právnických osob se zavinění odvozuje od zavinění fyzické osoby (subjektivní odpovědnosti), pokud jsou v souladu s § 8 t. o. p. o. splněny podmínky pro přičítání jednání fyzické osoby osobě právnické. Právní nástupnictví ve smyslu § 10 odst. 1 t. o. p. o. na tuto koncepci sice navazuje, nicméně zároveň předpokládá, že k přechodu trestní odpovědnosti dochází objektivně, tedy bez ohledu na skutečnost, zda nástupnická právnická osoba věděla nebo mohla vědět, že původní právnická osoba se dopustila trestného činu (srov. ŠÁMAL, P. a kol. Trestní právo hmotné. 9. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2022, s. 48 až 50 a 558 až 559).

63. Nejvyšší soud si je vědom toho, že v právní teorii se názory na použití ustanovení § 10 odst. 1 t. o. p. o. různí a někteří autoři upozorňují také na problematické aspekty, které mohou být s přechodem trestní odpovědnosti právnických osob spojeny [za všechny viz například FENYK, J.; SMEJKAL, L.; PROVAZNÍK, J. Několik poznámek k přechodu trestní odpovědnosti právnických osob – pozoruhodný posun zákonodárce od subsidiarity k přepětí trestní represe – od viny, spoluviny po „infekci“. In: GRIVNA, T.; ŠIMÁNOVÁ, H. (eds.). Deset let trestní odpovědnosti právnických osob v České republice. Pohledy zpět i vpřed. Plzeň: Aleš Čeněk, 2021, s. 116 až 144]. I přes určitá potenciální úskalí tohoto institutu je však třeba při jeho užití mít na zřeteli zejména funkční pojetí trestní odpovědnosti jako takové s tím, aby byl zachován její smysl a účel a trestně odpovědným právnickým osobám nebylo umožněno vyhýbat se trestněprávním sankcím jakožto legitimní reakci státu na spáchanou trestnou činnost.

64. M. I. lze nepochybně přisvědčit v názoru, podle něhož je § 10 odst. 1 t. o. p. o. ustanovením hmotněprávním. Naznačuje to zejména jazykový výklad, neboť citované ustanovení upravuje přechod trestní odpovědnosti, jež je jedním ze základních institutů trestního práva hmotného uplatňujícího se v rámci trestněprávních vztahů, zejména mezi pachatelem trestného činu a státem (ŠÁMAL, P. a kol. Trestní právo hmotné. 9. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2022, s. 36 až 37). Je však zároveň třeba připomenout, že interpretace práva je proces, při němž se zjišťuje obsah, smysl i význam konkrétní právní normy či jejího ustanovení za pomoci různých typů interpretace. V první řadě se běžně užívá jazykového výkladu, který představuje pouze prvotní přiblížení se k aplikované právní normě, jak se k této otázce dlouhodobě vyjadřuje i Ústavní soud. Jde pouze o východisko pro objasnění a ujasnění si smyslu a účelu konkrétní normy, k čemuž však slouží i řada dalších postupů,

jako logický a systematický výklad, výklad e ratione legis atd. Ústavní soud také ve vlastní rozhodovací praxi zdůrazňuje, že mechanická aplikace abstrahující, resp. neuvědomující si smysl a účel právní normy činí z práva nástroj odcizení a absurdity (srov. náleží pléna Ústavního soudu ze dne 17. 12. 1997 sp. zn. Pl. ÚS 33/97). Pro správné užití ustanovení § 10 odst. 1 t. o. p. o. v praxi je proto nutné zohlednit také další výkladové metody.

65. Samotné znění § 10 odst. 1 t. o. p. o. přitom nestanovuje žádné konkrétní, ani nijak limitující podmínky pro přechod trestní odpovědnosti právnické osoby na právního nástupce. Přestože tedy citované hmotněprávní ustanovení nemá procesní návaznost v zákonné úpravě (ať se tak stalo opomenutím zákonodárce či zcela cíleně), je pro jeho řádné uplatnění nutné mít na zřeteli právě samotný záměr zákonodárce zakotvit do právní úpravy institut přechodu trestní odpovědnosti právnické osoby. Zároveň je vždy třeba posuzovat, zda soudy zvolený postup odpovídá smyslu ustanovení § 10 odst. 1 t. o. p. o. a vede k jeho naplnění v praxi. Neexistující procesní úpravu je tudíž třeba podle názoru Nejvyššího soudu nahradit tím, že v každém jednotlivém případě se posuzuje, zda zvolený procesní postup, jímž dojde k zahrnutí právního nástupce do již probíhajícího trestního stíhání jeho právního předchůdce, odpovídá tomu, co zákonodárce mínil v ustanovení § 10 odst. 1 t. o. p. o., a to s přihlédnutím ke konkrétním okolnostem daného případu. Jak již bylo konstatováno, zavedení přechodu trestní odpovědnosti na právního nástupce do právní úpravy má primárně vést k tomu, aby bylo zabráněno právnické osobě (pachateli trestného činu) vyhnout se trestním sankcím či důsledkům s nimi spojeným.

66. Pro zjištění tzv. úmyslu historického zákonodárce slouží historický výklad, v jehož rámci lze poukázat zejména na znění důvodové zprávy k vládnímu návrhu zákona o trestní odpovědnosti právnických osob. Z ní plyne, že důvodem pro zakotvení přechodu trestní odpovědnosti právnických osob byla prevence před možností vyhnout se trestu či důsledkům s ním spojeným. Jako inspirace pro zákonodárce posloužila rakouská právní úprava, konkrétně ustanovení § 10 rakouského Spolkového zákona o odpovědnosti sdružení za trestné činy z roku 2005 (Verbandsverantwortlichkeitsgesetz), který upravuje tuto otázku tím způsobem, že účinky spojené s trestní odpovědností právnické osoby nastávají vůči jejímu právnímu nástupci bez dalšího k okamžiku vzniku právního nástupnictví. „Proto po vzoru této úpravy bylo převzato ustanovení o právním nástupnictví právnické osoby a současně bylo přihlédnuto k tomu, že změna právnické osoby je vázána na specifické procesní postupy občanského nebo obchodního práva. Je-li právních nástupců více, platí podle této úpravy, že trestní odpovědnost původní právnické osoby přechází na všechny právní nástupce. Rozsah výnosů a užitků, které z trestné činnosti přešly na právního nástupce, jakož i míra, v jaké právního nástupce pokračují v trestné činnosti, bude relevantní z hlediska uloženého trestu. Vzhledem k tomu, že při přeměně právnické osoby nemusí dojít k zániku původní právnické osoby, se zároveň výslovně stanoví, že trestně odpovědná je vedle právního nástupce nadále i původní právnická osoba“ (viz důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, zvláštní část k § 10).

67. Podle názoru Nejvyššího soudu je z výše citovaného obsahu důvodové zprávy jasně zřetelný záměr zákonodárce v tomto smyslu užívat, resp. uplatnit institut přechodu trestní odpovědnosti, který nevyvolává žádné pochybnosti. Důvodem pro přijetí ustanovení § 10 odst. 1 t. o. p. o. bylo vytvoření možnosti reagovat na situace, v nichž hrozí, že trestně odpovědná právnická osoba by se prostřednictvím účelových majetkových, personálních a jiných přesunů (transakcí) mohla vyhýbat

trestu a s ním souvisejícím negativním důsledkům pro její další podnikání či fungování vůbec. Prevence před takovými případy je podle Nejvyššího soudu zcela pochopitelná. Jak správně upozorňuje i komentářová literatura, zatímco trestně stíhaná fyzická osoba se nemůže nijak změnit a až do své smrti zůstane totožnou osobou, osoba právnická jakožto uměle vytvořený právní útvar může kdykoliv v průběhu své existence až do svého zániku procházet řadou právních změn a majetkových dispozic, které mohou vést k vyhnutí se trestní odpovědnosti (FENYK, J. a kol. Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. Komentář. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2024, citováno z právního informačního systému ASPI ke dni 19. 6. 2024).

68. V případě interpretace ustanovení § 10 odst. 1 t. o. p. o. se přitom závěr plynoucí z historického výkladu do značné míry překrývá s argumenty, k nimž lze dospět na základě výkladu objektivně-teleologického, který má za cíl zjištění objektivního významu určitého textu. S trestní odpovědností jsou totiž neodmyslitelně spojeny také trestní sankce jakožto důsledek spáchání trestného činu, tj. tresty a ochranná opatření ukládané pachateli trestného činu, který je povinen uložení takových sankcí strpět a podrobit se jim. Prolíná se zde zájem státu, resp. společnosti, na spravedlivém trestněprávním postihu pachatele. Má-li se tak dít efektivně, je nutné, aby přechod trestní odpovědnosti, resp. vznik trestní odpovědnosti právního nástupce právnické osoby, vyvolával také příslušné procesní účinky. Zákonodárce si toho byl zjevně vědom, když podle vzoru rakouské právní úpravy počítal s nastoupením účinků spojených s trestní odpovědností právnické osoby vůči jejímu právnímu nástupci bez dalšího k okamžiku vzniku právního nástupnictví (viz výše citovaná důvodová zpráva), tj. ex lege. Nejvyšší soud vycházel při této úvaze z předpokladu racionálního zákonodárce, který by neměl tvořit nesystematická řešení, naopak vždy zvolit nejrozumnější a nejehospodárnější cestu k dosažení zamýšleného účelu. Takovému způsobu výkladu legislativního záměru, resp. naplnění jeho smyslu odpovídá podle Nejvyššího soudu právě postup spočívající v automatickém „vstoupení“ právního nástupce do trestního řízení (bylo-li již započato), a to v jeho aktuální fázi, v jaké se nachází v době vzniku právního nástupnictví. V opačném případě by byl popřen základní účel ustanovení § 10 odst. 1 t. o. p. o., neboť pokud by bylo nutno zahajovat vůči právnímu nástupci nové trestní stíhání, bylo by například možné, aby právnická osoba vždy před pravomocným skončením trestního řízení opakovaně činila účelové majetkové dispozice mající za následek přechod trestní odpovědnosti na další osoby, což by mohlo vést, resp. v konečném důsledku by vedlo až k promlčení trestní odpovědnosti za trestný čin. Fakticky by ke stejným situacím mohlo docházet, pokud by o nástupnictví rozhodoval soud procesním rozhodnutím s možností podat proti němu opravný prostředek, obdobně jak je upraveno v ustanovení § 107a zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů, na něž M. I. ve svém dovolání odkazovala. Způsob, jaký zákonodárce zvolil ve vztahu k otázce přechodu trestní odpovědnosti v již citovaném zákoně o trestní odpovědnosti právnických osob, sice mohl být zřetelnější, resp. konkrétnější, avšak stávající formu Nejvyšší soud považuje za rozumnou a v praxi aplikačně řešitelnou právě odkazem na interpretační pravidla, o nichž je zmínka shora.

69. Výše shrnutý obecný výklad ustanovení § 10 odst. 1 t. o. p. o. neznamená podle Nejvyššího soudu popření práva na obhajobu či dalších aspektů vyplývajících z práva na spravedlivý proces, jež náleží také právnické osobě, na kterou přechází trestní odpovědnost. Pochybnosti zajisté nevyvolává situace, v níž by k právnímu nástupnictví došlo ještě před zahájením trestního stíhání vůči právnímu předchůdci či dokonce před započatím trestního řízení, neboť v takovém případě by bylo možno rovněž vůči právnímu nástupci zahájit trestní stíhání standardní cestou. Pokud jde o případy, v nichž ke skutečnosti odůvodňující vznik právního nástupnictví dojde až po zahájení trestního stíhání proti právnímu předchůdci, s přihlédnutím k výše nastíněnému výkladu nelze podle Nejvyššího soudu

striktně trvat na dodržení formálního postupu spočívajícího v zahájení trestního stíhání, podání obžaloby apod. (v závislosti na aktuálně probíhající fázi) také ve vztahu k právnímu nástupci. Nejvyšší soud považuje za dostatečné, pokud příslušný orgán činný v trestním řízení pojme, či zahrne právního nástupce do trestního řízení bez zbytečného odkladu poté, co se o právním nástupnictví dozví, a umožní mu řádné uplatnění jeho práv ve všech aspektech, které mu náleží s ohledem na stav již probíhajícího trestního řízení. I komentářová literatura v tomto ohledu připouští, že záleží na tom, v jaké fázi trestního řízení nastane skutečnost, od níž se odvíjí vznik právního nástupnictví (zda před zahájením trestního stíhání proti původně stíhané právnické osobě, nebo až po něm, případně až v průběhu řízení před soudem) a přiměřeně tomu je pak třeba právnické osobě (právnímu nástupci) příslušná práva poskytnout a dostatečným způsobem ji o nich poučit (FENYK, J. a kol. Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. Komentář. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2024, citováno z právního informačního systému ASPI ke dni 19. 6. 2024).

70. V posuzované trestní věci zjistil Nejvyšší soud z obsahu trestního spisu následující rozhodné skutečnosti. Po kasačním usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 10. 2021, sp. zn. 5 Tdo 23/2021, jímž bylo mj. rozhodnuto o vrácení věci Vrchnímu soudu v Praze ke konání nového odvolacího řízení, učinil státní zástupce Vrchního státního zastupitelství v Praze dne 4. 1. 2022 podání, v němž Vrchní soud v Praze upozornil na realizovaný převod části závodu mezi obchodními společnostmi M. a M. I. V tomto podání nejprve státní zástupce informoval o konkrétním smluvním ujednání mezi oběma jmenovanými právnickými osobami, jakož i o okolnostech, s nimiž byl spojen převod části závodu M. na M. I. Přílohou tohoto podání byly i četné listiny, které souvisely s uvedenou obchodní transakcí, přičemž státní zástupce současně předložil argumentaci na podporu svého právního názoru o tom, že převod části závodu v konkrétním případě měl za následek přechod trestní odpovědnosti na M. I. jakožto právní nástupkyni M. (viz č. l. 11800 a násl. tr. spisu). Vrchní soud v Praze poté nařídil veřejné zasedání na dny 21. 3., 22. 3. a 24. 3. 2022, k němuž předvolal také M. I. V předvolání jí sdělil svůj předběžný názor, podle něhož došlo v souladu s § 10 odst. 1 t. o. p. o. k přechodu trestní odpovědnosti z M. na M. I. Současně Vrchní soud v Praze poučil M. I. o jejích procesních právech, o aktuálním stavu řízení a o tom, že se může připojit k odvolání M. proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 21. 1. 2019, sp. zn. 7 T 11/2015. K předvolání byla připojena též obžaloba, opis odvoláními napadeného rozsudku, opis dalšího zrušeného rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 11. 8. 2020, sp. zn. 7 T 11/2015, opis usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 10. 2021, sp. zn. 5 Tdo 23/2021, a opis odvolání M. Předvolání bylo M. I. doručeno dne 20. 1. 2022, tedy dva měsíce před konáním veřejného zasedání (č. l. 12023 a násl. tr. spisu), což lze považovat za dostatečný prostor k prostudování obsahu trestního spisu.

71. Tohoto práva také využila dne 3. 3. 2022 obhájkyň M. I., která po seznámení s trestním spisem doručila jejím jménem dne 8. 3. 2022 Vrchnímu soudu v Praze své vyjádření k předvolání k veřejnému zasedání. V něm také předložila podrobnou argumentaci k nastalé procesní situaci, v níž především zpochybnila splnění podmínek právního nástupnictví ve smyslu § 10 odst. 1 t. o. p. o. (č. l. 12202 a násl. tr. spisu).

72. Ve veřejném zasedání konaném dne 21. 3. 2022 provedl Vrchní soud v Praze k otázce právního nástupnictví dokazování. K provedeným důkazům přednesla M. I. prostřednictvím svého zmocněnce přítomného u veřejného zasedání své stanovisko. M. I. měla také možnost učinit návrh na doplnění dokazování, čehož nevyužila. V pokračování veřejného zasedání dne 22. 3. 2022 přednesla obhájkyň

M. I. konečný návrh ve věci (č. l. 12487 a násl. tr. spisu). Vrchní soud v Praze následně rozsudkem ze dne 24. 3. 2022, sp. zn. 4 To 11/2019, zrušil v celém rozsahu rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 21. 1. 2019, sp. zn. 7 T 11/2015, a ohledně obou obviněných obchodních společností M. a M. I. i spoluobviněného I. F. vrátil věc Krajskému soudu v Hradci Králové. Vyslovil přitom právní názor, že v dalším řízení je k M. I. nutno přistupovat jako k obžalované právnické osobě.

73. Po vrácení věci Krajský soud v Hradci Králové nařídil na dny 19. 9. a 21. 9. 2022 hlavní líčení. V jeho průběhu byl v pozici osoby jednající za M. I. vyslechnut Z. L. Po nikoli rozsáhlém doplnění dokazování byla všem procesním stranám dána možnost předložit případně návrhy na provedení dalších důkazů v hlavním líčení, čehož M. I. opětovně nevyužila. Svě závěrečné řeči přednesli jak obhájci M. I., tak její zmocněnec, tedy osoba za ni jednající (blíže viz protokol o hlavním líčení na č. l. 13510 a násl. tr. spisu). Krajský soud v Hradci Králové následně ve věci rozhodl rozsudkem shrnutým v bodě 1. tohoto usnesení Nejvyššího soudu. Lze pouze ve stručnosti dodat, že obdobně byla procesní práva M. I. zachována v průběhu navazujícího veřejného zasedání konaného dne 4. 5. 2023, v němž byla projednána odvolání obviněných a státního zástupce proti rozsudku soudu prvního stupně a v jehož závěru Vrchní soud v Praze vyhlásil rozsudek zrekapitulovaný v bodě 2. výše, jímž obě obviněné právnické osoby uznal vinnými a uložil jim trest (viz protokol o veřejném zasedání na č. l. 13838 a násl. tr. spisu).

74. Nejvyšší soud má za to, že vzhledem k aktuální fázi, v jaké se trestní řízení nacházelo v době vzniku právního nástupnictví M. I., postupoval Vrchní soud v Praze racionálně a hospodárně v zájmu efektivního naplnění smyslu a účelu ustanovení § 10 odst. 1 t. o. p. o., to však současně s respektem ke všem zákonným právům právního nástupce M. I. Vrchní soud v Praze totiž M. I. neprodleně seznámil se svým předběžným názorem na otázku právního nástupnictví a doručil jí stěžejní podklady z dosavadního průběhu trestního řízení, tj. zejména opis obžaloby, předchozích soudních rozhodnutí a posledního odvolání M. spolu s výzvou, že se k němu M. I. mohla připojit. M. I. bylo umožněno nahlédnout do trestního spisu a k přípravě na veřejné zasedání jí byl poskytnut poměrně značný časový prostor přibližně dvou měsíců. K otázce právního nástupnictví provedl Vrchní soud v Praze ve veřejném zasedání poměrně rozsáhlé dokazování, M. I. tak mohla reagovat na jeho průběh, vyjadřovat se ke všem dosavadním i novým skutečnostem předneseným v prvním odvolacím řízení, navrhnout doplnění dokazování, případně se vyjádřit k jeho výsledku. Těžko si lze v posuzované trestní věci představit korektnější přístup primárně Vrchního soudu v Praze, poté rovněž Krajského soudu v Hradci Králové jako soudu prvního stupně k zachování práva na spravedlivý proces ve smyslu čl. 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod pro M. I., včetně v jejím dovolání zpochybněného práva na obhajobu podle čl. 40 ve spojení s čl. 38 Listiny základních práv a svobod.

75. V posuzované trestní věci je dále významné i to, že po kasačním rozhodnutí Vrchního soudu v Praze v odvolacím řízení byla věc ohledně M. i M. I. vrácena soudu prvního stupně, konalo se tedy rovněž hlavní líčení a následně taktéž další veřejné zasedání o odvoláních proti novému rozsudku soudu prvního stupně. Lze proto konstatovat, že trestní věc M. I. byla v řízení před soudem projednána v její přítomnosti, a to ve dvou soudních instancích. Přestože se neúčastnila předchozích stadií trestního řízení, z obsahu trestního spisu jí byl jeho dosavadní průběh a rovněž i aktuální stav dokazování znám, mohla se proto k němu vyjádřit, navrhnout jeho doplnění, eventuálně zopakování provedení některého z důkazů či uplatňovat jakékoli jiné v úvahu přicházející námitky. Nejvyšší soud proto dospěl k závěru, že při zohlednění aktuální fáze, v jaké M. I. do trestního řízení „vstoupila“, zachovaly soudy obou stupňů její právo na obhajobu v náležité a dostatečné míře tak, aby ve fázi řízení o podané obžalobě konaného před soudy obou stupňů využila v maximálním rozsahu i kvalitě

veškeré instituty související s jejími procesními právy. Ze strany soudů obou stupňů bylo vůči ní přístupováno s respektem ke všem atributům práva na obhajobu stejně jako vůči dalším v posuzované trestní věci obviněným fyzickým i právnickým osobám.

76. V rámci řešení procesního postupu vůči právnímu nástupci v případě přechodu trestní odpovědnosti tehdy, pokud k právnímu nástupnictví dojde v průběhu trestního stíhání, je kromě výše zmíněného zachování všech práv obviněné právnické osoby – právního nástupce právnické osoby odpovídajících určitému stadiu trestního řízení, významné posoudit zachování, popř. umožnění řádného výkonu práva na obhajobu právnímu předchůdci. Sama M. I. však v dovolání neuplatnila v tomto ohledu žádnou výhradu. V této souvislosti je třeba akceptovat argument, podle něhož k přechodu trestní odpovědnosti dochází (zásadně) na základě právních skutečností spojených s výslovným projevem vůle právního nástupce. Vstupuje-li právní nástupce do práv a povinností svého předchůdce dobrovolně, je pouze na něm, aby si jeho právní a faktický stav v aktuální době řádně prověřil, provedl důsledný právní audit (tzv. due diligence) a do příslušné korporátní transakce zahrnul přiměřené zajišťovací a vymáhací mechanismy. Součástí prověrky může být nepochybně také posouzení, do jaké míry a v jaké kvalitě vykonával právní předchůdce v trestním řízení své právo na obhajobu (došlo-li k právnímu nástupnictví v průběhu trestního stíhání). Namítla-li M. I., že nebyla povinna, či dokonce ani oprávněna vyžadovat od M. informace o probíhajícím trestním stíhání, Nejvyšší soud jí nemohl přisvědčit. Bylo totiž pouze na jejím uvážení, jak si zhodnotí případná rizika, která by pro ni uzavřením příslušné smlouvy mohla nastat. Zcela na její straně totiž ležela možnost vyžadovat od své potenciální právní předchůdkyně podklady a informace, jež ona sama bude považovat za dostačující pro své rozhodnutí o realizaci transakce, a s právní předchůdkyní si ujednala, že jejich případné poskytnutí v neúplném či nepravdivém rozsahu bude podle okolností důvodem pro uplatnění nároku na náhradu škody. Obezřetnost totiž ležela zcela na straně budoucího právního nástupce, který mohl, resp. měl využít všech možností, aby se vyhnul důsledkům, jež může mj. vyvolat i přechod trestní odpovědnosti, tedy též v úvahu přicházející trestní sankce. Bez ohledu na uvedené nicméně Nejvyšší soud považuje tuto námitku za ryze účelovou z důvodu, že prodej části závodu se v posuzovaném případě uskutečnil mezi obchodními společnostmi v rámci jednoho koncernu, jež byly majetkově a personálně propojeny. Z veřejně dostupných údajů vedených u obchodního rejstříku vyplývá, že v době, kdy k prodeji části závodu došlo, zastávaly pozice v nejvyšších orgánech M. a M. I. stejné osoby, například F. K. ve funkci předsedy představenstva M. a předsedy dozorčí rady M. I., nebo R. Č. ve funkci člena představenstva M. a předsedy představenstva M. I. Důvodně je tak možné konstatovat, že M. I. musela být, resp. byla minimálně prostřednictvím těchto vrcholných manažerů velmi dobře obeznámena mimo jiné se všemi významnými okolnostmi, které souvisely s probíhajícím trestním stíháním své právní předchůdkyně, přesto učinila rozhodné právní kroky k naplnění smlouvy o převodu části závodu. Již Vrchním soudem v Praze zmíněné a v tomto usnesení připomenuté okolnosti související s realizovanou singulární sukcesí evidentně nasvědčují tomu, že jak M., tak též M. I. konaly zjištěným způsobem proto, aby se M. vyhnula negativním důsledkům potenciální trestní sankce, jak bude podrobně rozvedeno v bodech 81. a násl. tohoto usnesení níže.

77. V neposlední řadě lze přiměřeně odkázat taktéž na usnesení Ústavního soudu ze dne 15. 6. 2022, sp. zn. IV. ÚS 436/22, jímž byla pro předčasnost jako nepřipustná odmítnuta ústavní stížnost M. I. proti procesnímu postupu Vrchního soudu v Praze v posuzované trestní věci spočívajícímu ve vedení trestního řízení vůči M. I. Nejvyšší soud považuje za vhodné poukázat na tu část citovaného rozhodnutí, v níž Ústavní soud zdůraznil, že obecné soudy se otázkou přechodu trestní odpovědnosti na M. I. a odpovídajícím procesním postupem velmi intenzivně zabývaly, vědomy si všech úskalí,

kteřá ustanovení § 10 t. o. p. o. skýtá, a přes problematičnost celé situace vyjádřil „oprávněnou naději“, že soudy poskytnou M. I. dostatečnou ochranu ústavně zaručených základních práv či svobod. S ohledem na všechny shora rozvedené skutečnosti má Nejvyšší soud za to, že soudy prvního i druhého stupně tento předpoklad naplnily.

C. 3. K právnímu nástupnictví M. I. – hmotněprávní otázky

78. Pokud jde o dovolací námitky M. I., týkající se hmotněprávního posouzení přechodu trestní odpovědnosti M. na M. I., Nejvyšší soud nejdříve v obecné rovině podotýká, že i na tuto otázku je především nutné nahlížet se zřetelem ke smyslu ustanovení § 10 odst. 1 t. o. p. o., jež primárně směřuje proti majetkovým dispozicím, personálním, či dalším změnám, které jsou způsobilé vést k možnosti vyhnout se dopadům trestného činu spáchaného fyzickou osobou, jenž je přičitatelný právnické osobě, ale i právním následkům uložené trestní sankce, nebo alespoň jejich zmírnění (srov. body 67. a 68. výše). Předmětem sporu je zde otázka, zda může právní nástupnictví ve smyslu § 10 odst. 1 t. o. p. o. vzniknout v důsledku singulární sukcese, například prodejem (převodem) závodu či jeho části.

79. Konstrukce přechodu trestní odpovědnosti podle ustanovení § 10 odst. 1 t. o. p. o. nevyvolává v právní teorii pochyby o tom, že k ní dochází ve všech případech univerzální sukcese, v nichž na právního nástupce přecházejí všechna práva a všechny povinnosti (např. ŠÁMAL. P. a kol. Trestní odpovědnost právnických osob. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 281). Část odborné veřejnosti se přitom již od počátku účinnosti zákona o trestní odpovědnosti právnických osob přiklání k tomu, že právní nástupnictví se uplatní také v případech singulární sukcese (viz ŠÁMAL. P. a kol. Trestní odpovědnost právnických osob. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 254). Svůj právní názor na tuto problematiku předznamenal také Ústavní soud, který ve svém usnesení ze dne 23. 3. 2016, sp. zn. II. ÚS 840/14, rovněž připustil, že aplikace § 10 odst. 1 t. o. p. o. přichází v úvahu i v některých případech singulární sukcese, tedy v situacích, v nichž přecházejí pouze jednotlivá práva nebo povinnosti. Případy prodeje podniku, resp. závodu mají povahu singulární sukcese, nicméně se svými znaky mohou přibližovat sukcesi univerzální. V této souvislosti Ústavní soud konstatoval, že by bylo „proti smyslu samotné právní úpravy trestní odpovědnosti právnických osob, pakliže by případná trestněprávní sankce nemohla dopadat na společnost, na niž by byl převeden celý podnik (závod) trestně stíhané (a posléze i odsouzené) obchodní společnosti.“ Taková interpretace § 10 odst. 1 t. o. p. o. by podle Ústavního soudu nevyhnutelně vedla k tomu, že by k faktické beztrestnosti jakékoliv obchodní společnosti stačilo, aby případně převedla svůj podnik (závod), resp. jeho bonitní část na nově vzniklou (či jinou již existující) obchodní společnost.

80. Pod vlivem výše citovaného usnesení Ústavního soudu shledali taktéž někteří další autoři právní nástupnictví ve smyslu § 10 odst. 1 t. o. p. o. v případech singulární sukcese možným, a to právě s ohledem na smysl a účel tohoto ustanovení tak, aby se v praxi reagovalo na právní jednání způsobilá umožnit právnické osobě vyloučit její trestní odpovědnost nebo se vyhnout uložení trestu či ho ztlížit (srov. FENYK, J. a kol. Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. Komentář. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2024, citováno z právního informačního systému ASPI ke dni 19. 6. 2024). Posledně odkazovaná komentářová literatura doplnila, že za těchto podmínek může dojít k přechodu trestní odpovědnosti při převodu obchodního závodu nebo jeho části nebo převodu podstatné části jmění právnické osoby nebo převažující činnosti právnické osoby na jednoho či více právních nástupců.

81. Nejvyšší soud se s výše uvedenými názory v zásadě ztotožňuje a dodává, že případy singulární sukcese, v jejichž důsledku může dojít k právnímu nástupnictví ve smyslu § 10 odst. 1 t. o. p. o., lze jen obtížně definovat či zobecnit. Vždy bude třeba přihlížet k individuálním okolnostem a právní nástupnictví a s ním spojený přechod trestní odpovědnosti shledat pouze v situaci, v níž singulární sukcese směřuje právě k možnosti vyloučení, obcházení či zmírnění následků trestní odpovědnosti právního předchůdce. Jde o určitou „mantru“, kterou je nutné mít ve všech případech na zřeteli jako zásadní hledisko při posuzování konkrétních případů právního nástupnictví. V této souvislosti je též nutné zohlednit charakter a objem převáděných práv a povinností spojených se sukcesí, tj. nakolik se týkají z pohledu právního předchůdce významné činnosti a v jaké míře do této činnosti právní nástupce vstupuje, jakož i subjektivní hlediska, z nichž může vyplývat navíc případný záměr právního předchůdce vyloučit svoji trestní odpovědnost či alespoň zmírnit její důsledky. Z argumentace Vrchního soudu v Praze jednoznačně vyplývá, že právě k takovému případu došlo i v posuzované trestní věci, v níž nejenže existovala možnost vyhnout se v důsledku singulární sukcese negativním dopadům trestní odpovědnosti, ale M. a M. I. navíc evidentně jednaly vedeny tímto úmyslem. M. zjevně z obavy před trestním postihem v podobě sankce, která by též mohla spočívat v zákazu plnění veřejných zakázek nebo účasti ve veřejné soutěži podle § 21 odst. 1 t. o. p. o., převedla část závodu na M. I. Není pochyb o tom, že z hlediska ekonomického vývoje a možností dalšího podnikání šlo pro M. o hrozbu zjevně nejcitelnější trestní sankce, což se rozhodla „vyřešit“ právě převodem části závodu „Divize 4“ na M. I. Skutečnému cíli této transakce nasvědčují především okolnosti, na něž upozornil státní zástupce Vrchního státního zastupitelství v Praze ve svém vyjádření ze dne 3. 1. 2022 založeném na č. l. 11 800 tr. spisu a doložil je příslušnými listinami. Mezi stěžejní informace z nich vyplývající lze zařadit změnu obchodní firmy z původní MVE Štětí, a. s. (malá vodní elektrárna) na Metrostav Infrastructure, a. s., přičemž šlo o dceřinou obchodní společnost M., která v rozhodné době nevykazovala téměř žádnou podnikatelskou činnost ani nedisponovala větším kapitálem. Další významnou skutečností směřující k naplnění cíle této obchodní transakce byla podstatná změna stanov i vnitřní organizační struktury v M. Došlo nejen k rozšíření orgánů a jejich působnosti, ale zejména byly zapsány další předměty podnikání o několik dosud nevykonávaných činností. Ke zmíněnému převodu části závodu došlo s účinností k 1. 9. 2020, přičemž v tomto období byla vůči M. vedena celkem čtyři trestní stíhání. Tyto stručně připomenuté změny v organizační i majetkové struktuře této obchodní společnosti, které budou následně podrobněji zopakovány, lze důvodně považovat za podklad pro správnou úvahu Vrchního soudu v Praze o přechodu trestní odpovědnosti na nástupnickou obchodní společnost M. I., ve smyslu užití § 10 odst. 1 t. o. p. o., kterou akceptuje též Nejvyšší soud.

82. Na doplnění výše uvedených argumentů je vhodné ještě zdůraznit, že byť nejde o rozhodující kritérium, jako prvotní indicie naznačující riziko obcházení výkonu hrozící trestní sankce ze strany M. může podle Nejvyššího soudu sloužit časové hledisko, neboť obviněná obchodní společnost uzavřely smlouvu o prodeji části závodu dne 25. 8. 2020 (č. l. 11843 a násl. tr. spisu), tedy pouhé dva týdny po vyhlášení rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 11. 8. 2020, sp. zn. 7 T 11/2015, jímž byla M. uznána vinnou a odsouzena. Původně jí sice nebyl uložen trest zákazu činnosti spočívající v zákazu plnění veřejných zakázek nebo účasti ve veřejné soutěži, nýbrž „pouze“ peněžitý trest, avšak vedle toho i trest zákazu činnosti vymezený zjednodušeně řečeno v zákazu výkonu stavební činnosti v rámci dotovaných zakázek, v přípravě a vyhotovování dokumentů pro poskytovatele veřejné podpory a v přípravě a vyřizování administrativy pro účely veřejné podpory, a to na dobu šesti let. Je však zřejmé, že nejen takto definovaný zákaz činnosti v prvním odsuzujícím rozsudku soudu prvního stupně, ale již samotné vyslovení viny, resp. odsouzení, pokud by se stalo pravomocným, by M. fakticky diskvalifikovalo z veškeré účasti v zadávacích řízeních z důvodu pozbytí zákonné podmínky bezúhonnosti v rozsahu § 74 odst. 1 písm. a) ZZVZ, v důsledku čehož by M. nesplňovala obligatorní základní způsobilost pro účast v zadávacím řízení.

83. V návaznosti na časový průběh organizačních změn M. I. zmíněný v bodě 81. tohoto usnesení, jež zopakoval i státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství ve vyjádření k dovolání M. I., lze doplnit bližší okolnosti jej doprovázející. M. I., tehdy ještě pod obchodní firmou MVE Štětí, a. s., nevykonávala po dobu několika let před rozhodnou dobou prakticky žádnou hospodářsky relevantní činnost. V období let 2016 až 2018 měla pouze zcela zanedbatelný obrat a její majetek spočíval v peněžních prostředcích uložených na bankovním účtu ve výši přibližně 3,5 mil. Kč. Dne 30. 3. 2020, tj. ani ne půl roku před převodem části závodu, rozhodla M. v pozici jediného akcionáře o výrazné změně stanov, mimo jiné došlo ke změně obchodní firmy z MVE Štětí, a. s., na Metrostav Infrastructure, a. s., rozšíření orgánů této obchodní společnosti a úpravě jejich působnosti tak, aby odpovídaly velké provozní společnosti, a především k poměrně rozsáhlému rozšíření předmětu podnikání. V návaznosti na to pak M. I. rozšířila svůj předmět podnikání postupně o řadu ohlašovacích, resp. vázaných a řemeslných živností a získala několik koncesovaných živností. Popsané skutečnosti tak nasvědčují tomu, že obě obviněné obchodní společnosti s ohledem na trestní sankce hrozící M. připravovaly v rámci koncernových vztahů strukturu M. I. z administrativního a organizačního hlediska do takové míry, aby byla způsobilá plynule navázat na relevantní činnost M., což také završily převodem „Divize 4“ pouhé dva týdny po jejím prvním (nepravomocném) odsouzení.

84. Za zcela stěžejní nicméně Nejvyšší soud považuje konkrétní obsah převodu části závodu mezi obviněnými obchodními společnostmi, a to z kvalitativního, nikoli kvantitativního hlediska. Nelze v tomto ohledu přijmout námitky M. I. v tom smyslu, že v rámci transakce na ni přešlo méně než 10 % z celkových aktiv M. a předmětem převodu byla část závodu produkující méně než 10 % obratu M. Podstatným se v posuzované trestní věci jeví naopak charakter převáděných aktiv. Předmětem převodu totiž bylo vlastnické právo k části závodu představované částí organizačního útvaru M. nazývaného „Divize 4“ (č. l. 11843 tr. spisu). Z výsledků dokazování vyplývá, že v rámci této majetkové dispozice přešlo na M. I. výrobní a personální zázemí, zdroje a s tím související know-how a zkušenosti spojené s realizací poměrně značného množství smluvních vztahů s Ředitelstvím silnic a dálnic, s. p. (dále též jen „ŘSD“; viz č. l. 11845 a násl. tr. spisu), jakožto významného a solventního smluvního partnera s celorepublikovou působností, s jehož provozem je spojena řada veřejných zakázek v hodnotách milionů až miliard korun. Rovněž samotná M. I., resp. její zástupci potvrdili, že šlo v zásadě o smlouvy týkající se realizace silničních dopravních staveb, pro které je příznačné, že jsou zpravidla uzavírány formou veřejných zakázek. Tato skutečnost je patrná právě i z toho hlediska, že kontrahentem těchto smluv bylo ŘSD jakožto veřejný zadavatel ve smyslu § 4 odst. 1 písm. e) ZZVZ, jehož režim a pravidla zásadně dopadají na potenciální smluvní partnery.

85. Z materiálního pohledu tedy bylo součástí předmětu převodu veškeré zázemí, které M. v minulosti využívala pro plnění vybraných veřejných zakázek realizovaných pro ŘSD na úseku silničního stavitelství. Tato okolnost je podle Nejvyššího soudu zcela zásadní, protože představuje tzv. přechod referencí neboli referenčních zakázek, jež si do budoucna může nárokovat právě M. I. a jejich prostřednictvím tak v zadávacích řízeních prokazovat splnění standardně využívaného kritéria technické kvalifikace podle § 79 odst. 2 písm. a) ZZVZ spočívajícího v doložení poskytnutí relevantních stavebních prací. Vzhledem k tomu, že předmětem převodu byly též výrobní a personální zdroje, platí tento závěr také pro další v praxi běžně využívaná kritéria technické kvalifikace, jež mají za cíl prokázat, že dodavatel (účastník zadávacího řízení) disponuje dostatečnými lidskými kapacitami s relevantním vzděláním či zkušenostmi nebo technickým vybavením nezbytným pro řádné plnění veřejné zakázky [např. § 79 odst. 2 písm. c) až e) ZZVZ].

86. Výše uvedené závěry přitom nejsou pouze nějakým hypotetickým konstatováním v obecné rovině, ale v konkrétním případě byly potvrzeny také v trestním řízení provedeným důkazem, a to rozhodnutím Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže (dále též jen „Úřad“) ze dne 7. 10. 2021, č. j. ÚOHS-33784/2021/500/AIv (č. l. 11887 a násl. tr. spisu). V citovaném rozhodnutí Úřad při přezkoumání úkonů zadavatele – Správy a údržby silnic Jihomoravského kraje, příspěvkové organizace kraje, učiněných při zadávání veřejné zakázky „II/385 Čebín obchvat“ aproboval jako správný postup jmenovaného zadavatele, který akceptoval prokázání technické kvalifikace podle § 79 odst. 2 písm. a) ZZVZ seznamem stavebních prací, jež na M. I. jakožto v zadávacím řízení vybraného dodavatele přešly na základě smlouvy o prodeji části závodu („Divize 4“) právě od M. Nejvyšší soud dodává, že tyto závěry potvrdil také předseda Úřadu v navazujícím druhostupňovém rozhodnutí ze dne 20. 12. 2021, č. j. ÚOHS-42257/2021/163/PBl (dostupné na: <https://uohs.gov.cz/cs/verejne-zakazky/sbirky-rozhodnuti/detail-17846.html>). Nejvyšší soud zároveň nijak nezpochybnuje, že v odkazovaném zadávacím i navazujícím správním řízení před Úřadem byla otázka prokázání technické kvalifikace předmětem poměrně rozsáhlého dokazování, v jehož rámci M. I. předložila značné množství podkladů. Stejně tak nemusí nutně platit předpoklad, že by se M. I. podařilo prokázat technickou kvalifikaci prostřednictvím referenčních zakázek přešlých na ni od M. v jakémkoli jiném zadávacím řízení, neboť záleží vždy na konkrétních zadávacích podmínkách a požadavcích zadavatele na rozsah a povahu referenčních zakázek stanovených v návaznosti na požadovaný předmět plnění. V odkazované věci nicméně jak Úřad, tak jeho předseda dospěli k závěru, že referenční zakázky, které M. I. získala od M. v důsledku převodu části závodu, byly pro doložení splnění technické kvalifikace podle § 79 odst. 2 písm. a) ZZVZ dostatečné (srov. body 147. a 148. rozhodnutí Úřadu ze dne 7. 10. 2021, č. j. ÚOHS-33784/2021/500/AIv a bod 147. rozhodnutí předsedy Úřadu ze dne 20. 12. 2021, č. j. ÚOHS-42257/2021/163/PBl). Tento případ tak názorně demonstruje konkrétní v úvahu přicházející a současně cílené dopady převodu „Divize 4“ mezi oběma obviněnými obchodními společnostmi v zadávací praxi a ukazuje, jakým způsobem mohla M. I. jako dceřiná společnost M. na jeho základě využívat historické zkušenosti M. a fakticky se namísto ní účastnit zadávacích řízení, a to navíc i s úspěšným výsledkem.

87. Jako zcela zavádějící a zcela neopodstatněnou je proto potřeba odmítnout též námitku M. I., podle níž sporná transakce mezi oběma obchodními společnostmi nemůže být hodnocena jako nástroj pro obcházení trestu zákazu plnění veřejných zakázek nebo účasti ve veřejné soutěži, neboť za předpokladu odsouzení M. by M. I. nemohla v zadávacích řízeních prokazovat kvalifikaci prostřednictvím M., protože by v souladu s § 83 odst. 1 písm. c) ZZVZ nemohla doložit, že M. splňuje základní způsobilost podle § 74 odst. 1 písm. a) ZZVZ. Převod části závodu, jímž došlo k převzetí relevantních výrobních, technických a lidských zdrojů na M. I., a to včetně příslušných referenčních zakázek, totiž naopak sloužil právě k tomu, aby M. I. nemusela kvalifikaci prokazovat prostřednictvím M. jakožto jiné osoby ve smyslu § 83 odst. 1 ZZVZ, a dokládat tak, že M. splňuje rovněž základní způsobilost. Tohoto výsledku si byla nicméně M. I. velmi dobře vědoma, čemuž nasvědčuje mimo jiné její tvrzení ve výše odkazovaném řízení před Úřadem. To je totiž ve zcela zásadním rozporu s její aktuální dovolací argumentací, neboť sama M. I. v označeném správním řízení naopak zdůrazňovala, že v důsledku převodu „Divize 4“ jako její nabyvatel právně i fakticky vstoupila do práv a povinností ze smluvních vztahů spojených s převáděnou částí závodu, včetně příslušných referenčních zakázek (srov. například bod 62. rozhodnutí Úřadu ze dne 7. 10. 2021, č. j. ÚOHS-33784/2021/500/AIv).

88. S ohledem na všechny shora uvedené skutečnosti dospěl Nejvyšší soud k závěru, že převod „Divize 4“ byl způsobilý umožnit, aby M. I. bez ohledu na trest zákazu plnění veřejných zakázek nebo

účasti ve veřejné soutěži v trestním řízení hrozící, a nakonec i uložený M., plynule navázala na činnost M. a s využitím jejich předchozích zkušeností a veškerého nezbytného zázemí, jež na ni přešlo, se kontinuálně účastnila budoucích zadávacích řízení na úseku silničního dopravního stavitelství. Vzhledem k tomu, že jde o obchodní společnosti patřící do jednoho koncernu a M. je fakticky jediným akcionářem M. I., nelze mít podle Nejvyššího soudu žádných pochyb o tom, že převod části závodu mohl mít v posuzované trestní věci za následek obcházení trestu zákazu plnění veřejných zakázek nebo účasti ve veřejné soutěži podle § 21 odst. 1 t. o. p. o. Námitky nesprávného hmotněprávního posouzení otázky právního nástupnictví M. I. ve smyslu § 10 odst. 1 t. o. p. o. proto nejsou opodstatněné.

89. Nejvyšší soud rovněž neposoudil jako důvodnou výhradu M. I. ke způsobu, jímž Vrchní soud v Praze rozhodl ve veřejném zasedání o právním nástupnictví, a následně vyložil ve svém kasačním rozsudku ze dne 24. 3. 2022, sp. zn. 4 To 11/2019. Tím, že Vrchní soud v Praze po doplnění dokazování zavázal soud prvního stupně právním názorem v otázce právního nástupnictví, postupoval zcela v souladu s ustanoveními § 263 odst. 7 a § 264 odst. 1 tr. ř. Jak mj. vysvětlil i Ústavní soud ve svém nálezu ze dne 21. 3. 2023, sp. zn. IV. ÚS 2980/22, dokazováním ve věci samé včetně hodnocení důkazů v trestním řízení nejsou pověřeny jen soudy prvního stupně, ale též soudy odvolací. Posílením apelačního principu může odvolací soud provádět dokazování i ve výraznějším rozsahu a v závislosti na jeho výsledcích dokonce měnit skutkový stav rovněž způsobem podstatně korigujícím rozhodnutí ve věci samé. Pokud v takovém případě dojde k vrácení věci soudu prvního stupně a zároveň zůstane skutkový stav nezměněn, tj. soud prvního stupně pouze v novém hlavním líčení nezměněný skutkový stav subsumuje pod právní normu v souladu se závazným právním názorem odvolacího soudu, nejde o porušení práva na soudní ochranu ani na obhajobu jenom proto, že soud prvního stupně byl vázán právním názorem odvolacího soudu, takže možnosti argumentace v opakovaném hlavním líčení byly značně omezené. Vzhledem k tomu, že Vrchní soud v Praze provedl k otázce právního nástupnictví ve veřejném zasedání sám dokazování a dospěl ke skutkovému zjištění v rozsahu, který zůstal nedotčen i po provedení následného hlavního líčení, za těchto okolností vycházel Krajský soud v Hradci Králové správně ze závazného právního názoru instancně nadřízeného soudu v souladu s procesními pravidly, aniž by tím došlo k nepřípustnému zásahu do práva na obhajobu či obecného práva na spravedlivý proces obou obviněných obchodních společností. V tomto ohledu proto neshledal Nejvyšší soud důvod k jakékoli výtce vůči napadenému rozhodnutí či jemu předcházejícímu řízení.

C. 4. K výroku o trestu

90. Ve vztahu k uloženému trestu M. I. namítla jeho částečnou nezákonnost spočívající v povinnosti uveřejnit mj. dva rozsudky soudů prvního stupně, které byly následně zrušeny odvolacím soudem. Výrok o trestu označila M. I. rovněž za nepřezkoumatelný, a to s ohledem na absenci hodnocení hledisek významných pro řádnou individualizaci trestu, což se v konečném důsledku promítlo také do nepřiměřenosti trestní sankce. Jak správně konstatoval též státní zástupce ve svém vyjádření k dovolání M. I., tyto výhrady neodpovídají žádnému ze zákonem taxativně stanovených dovolacích důvodů.

91. Jak bylo obecně vyloženo v bodě 38. tohoto usnesení, námitky proti výroku o trestu lze primárně uplatnit prostřednictvím dovolacího důvodu uvedenému v § 265b odst. 1 písm. i) tr. ř. V tomto ustanovení zákon vymezuje pouze dvě vady, které může dovolatel úspěšně vytýkat, a to uložení druhu trestu, který zákon nepřipouští, nebo trestu uloženého ve výměře mimo trestní sazbu

stanovenou na trestný čin, jímž byl uznán vinným. Ani jednu z obou variant však M. I. svými dovolacími námitkami nenaplnila. Této obviněné byly uloženy druhy trestů, které zákon předpokládá a rovněž se tak stalo v rámci stanovených trestních sazeb, resp. právě u vytýkaného trestu uveřejnění rozsudku není žádná sazba stanovena, tudíž tato vada nepřicházela v posuzovaném případě v úvahu.

92. S velkou mírou tolerance lze nad rámec možností dovolacího přezkumu připustit, že výhradou proti uveřejnění dvou rozsudků soudů prvního stupně, ohledně nichž Vrchní soud v Praze jako odvolací soud v obou případech učinil kasační výroky, se M. I. mohla, byť nesprávně, domnívat, že jí byl uložen druh trestu, který zákon nepřipouští. K tomu Nejvyšší soud považuje za nutné připomenout, že trest uveřejnění rozsudku je trestněprávní sankcí, jež má zvláštní charakter, protože přímo neomezuje majetek ani činnost odsouzené právnické osoby, ale jeho základním účelem je určitý veřejný odsudek trestné činnosti spáchané právnickou osobou a působení na ni prostřednictvím veřejného mínění. (ŠÁMAL, P. a kol. Trestní odpovědnost právnických osob. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 492). Jeho podstata spočívá podle § 23 odst. 2 t. o. p. o. v tom, že odsouzená právnická osoba nechá na své náklady uveřejnit pravomocný odsuzující rozsudek nebo jeho vymezené části v soudem určeném druhu veřejného sdělovacího prostředku, a to s uvedením údajů obchodní firmy nebo názvu právnické osoby a jejího sídla. Údaje umožňující identifikaci fyzické osoby nebo právnické osoby, která je odlišná od odsouzené právnické osoby a je rovněž označena ve výroku rozsudku i v jeho odůvodnění, musí být před uveřejněním anonymizovány. Rozsah uveřejnění rozsudku vždy určuje podle § 23 odst. 1 věty druhé t. o. p. o. soud ukládající tento druh trestu. To znamená, že záleží výlučně na úvaze soudu, zda uveřejnění konkrétního rozsudku vymeze v rozsahu výroku o trestu, či jeho části, nebo bude ukládat povinnost uveřejnit také odůvodnění rozsudku, event. opět jeho určitou část.

93. V posuzované trestní věci byl napadeným rozsudkem Vrchního soudu v Praze M. I. uložen podle § 23 odst. 1, 2 t. o. p. o. a § 43 odst. 2 tr. zákoníku souhrnný trest uveřejnění celkem šesti rozsudků vydaných jak v posuzované trestní věci, tak příslušnými soudy za sbíhající se trestnou činnost obviněné. Dva rozsudky soudů prvního stupně přitom byly ohledně M. I. zrušeny v odvolacím řízení instančně nadřízeným soudem, který následně vyslovil nové výroky o vině i trestu. Konkrétně šlo o rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 31. 1. 2020, sp. zn. 4 T 42/2016, který byl změněn rozsudkem Vrchního soudu v Praze ze dne 21. 6. 2022, sp. zn. 2 To 127/2020, a rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové – pobočky v Pardubicích ze dne 12. 9. 2022, sp. zn. 62 T 4/2022, který byl změněn rozsudkem Vrchního soudu v Praze ze dne 26. 4. 2023, sp. zn. 5 To 4/2023.

94. Podle Nejvyššího soudu však souhrnný trest uveřejnění rozsudku v rozsahu vysloveném napadeným rozsudkem Vrchního soudu v Praze nepředstavuje ohledně dvou zrušených rozsudků soudů prvního stupně nepřípustný druh trestu, jak se domáhala M. I. v dovolání. V obou jí namítaných případech šlo o rozsudky soudů prvního stupně, kterými byla M. I. uznána vinnou a odsouzena, rozsudky byly řádně vyhlášeny a vyvolávaly příslušné účinky. Přestože v odvolacím řízení došlo ke kasačnímu rozhodnutí ze strany odvolacího soudu, může mít vyhlášení především odsuzujícího rozsudku soudem prvního stupně vliv například právě při hodnocení souběhu trestné činnosti pachatele (např. § 43 odst. 2 tr. zákoníku), rovněž lze mít na zřeteli, že i kasační rozhodnutí nezřídká navazuje na alespoň částečně správná skutková zjištění, případně jejich právní posouzení soudem prvního stupně, o něž se může kasační rozhodnutí odvolacího soudu opírat, či na ně navázat.

Z hlediska smyslu a účelu uložení tohoto druhu trestu obviněné právnické osobě nelze na zrušený prvostupňový rozsudek nahlížet jako na neexistující či jinak neúčinný, jak se mylně domnívala M. I. Rozsah zrušení a nové rozhodnutí ve věci samé ohledně M. I., tj. faktická změna těchto rozsudků, se navíc promítla do výroků rozsudků Vrchního soudu v Praze, jež byla M. I. rovněž povinna uveřejnit. Rovněž lze doplnit, že při zkoumání či citaci odsouzení pachatele v případech, v nichž v odvolacím řízení došlo ke zrušení prvostupňového rozhodnutí, se uvádí nejprve nový rozsudek soudu druhého stupně „ve spojení“ s rozsudkem soudu prvního stupně. V posuzované trestní věci ohledně M. I. tedy platí, že informace, kterou ohledně její trestné činnosti měla veřejnost obdržet z veřejných sdělovacích prostředků, byla správná a úplná a nemohla vyvolat jakékoliv pochybnosti o tom, který konkrétní výrok zůstal v platnosti. Ze všech stručně uvedených důvodů Nejvyšší soud neshledal žádnou vadu v rozsahu a vymezení trestu uveřejnění vyjmenovaných soudních rozhodnutí, a to jak z pohledu zákonnosti tohoto druhu trestu, tak i jeho přezkoumatelnosti, to však nad rámec dovolacího přezkumu.

95. Nejvyšší soud nemohl přisvědčit ani druhé námitce M. I. uplatněné vůči výroku o trestu spočívající v jeho nepřezkoumatelnosti z důvodu nedostatečného hodnocení hledisek důležitých pro individualizaci trestu. Z odůvodnění napadeného rozsudku je totiž naopak zřejmé, že Vrchní soud v Praze se této otázce poměrně důsledně a pečlivě věnoval. V první řadě lze odkázat na body 110. a násl. napadeného rozsudku, v nichž se tento soud podrobně zabýval povahou a závažností spáchané trestné činnosti ve vztahu k M. Jak vyplývá z bodu 120. napadeného rozsudku, z tohoto hodnocení následně Vrchní soud v Praze zcela správně vyšel také při svých úvahách o individualizaci trestu ukládaného M. I., neboť jde o právní nástupkyni M., na kterou podle § 10 odst. 1 t. o. p. o. přešla její trestní odpovědnost. Povaha a závažnost samotné trestné činnosti M. I. tak logicky vychází, resp. navazuje na tytéž charakteristiky týkající se M. Vrchní soud v Praze zároveň v souladu s § 10 odst. 2 t. o. p. o. při výměře trestních sankcí M. I. zohlednil, že na ni byla převedena pouze část závodu M., tj. „Divize 4“, která se dále podílela na určitém objemu veřejných zakázek své právní předchůdkyně a s přihlédnutím ke smyslu a účelu právního nástupnictví se snažil primárně docílit, aby nedošlo ke zmaření trestu původního pachatele trestné činnosti. Z tohoto důvodu M. I. také souběžně neuložil majetkovou sankci ve formě peněžitého trestu, nýbrž „pouze“ uveřejnění vyjmenovaných rozsudků a trest zákazu plnění veřejných zakázek nebo účasti ve veřejné soutěži. Výše jen ve stručnosti shrnuté skutečnosti podle Nejvyššího soudu dokládají, že Vrchní soud v Praze se okolnostmi významnými z hlediska uložení trestu M. I. řádně zabýval, jeho argumentace je přesvědčivá a rozhodně nelze tuto část odůvodnění napadeného rozsudku označit za nepřezkoumatelnou.

96. Z poměrně strohé argumentace této části dovolání je navíc zřejmé, že M. I. se dotčenou námitkou domáhala spíše vyslovení nepřiměřenosti trestu zákazu plnění veřejných zakázek nebo účasti ve veřejné soutěži, který, jak vyplývá i z celkového obsahu jejího dovolání, sama považuje za nejcitelnější. K tomu je třeba zdůraznit, že Nejvyšší soud při respektu k vlastní rozhodovací praxi a přijaté soudní judikatuře nepřezkoumává dovolací námitky, jimiž dovolatel vytýká napadenému rozhodnutí přílišnou přísnost, event. naopak mírnost trestu (srov. rozhodnutí č. [22/2003](#) Sb. rozh. tr., dále např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 3. 2019, sp. zn. 11 Tdo 318/2019, ze dne 11. 4. 2018, sp. zn. 6 Tdo 432/2018, též usnesení Ústavního soudu ze dne 28. 5. 2008, sp. zn. III. ÚS 2866/07). Podle názoru Nejvyššího soudu v posuzovaném případě nešlo ani o extrémní vybočení z pravidel pro ukládání druhu a výše trestní sankce ve vztahu k povaze a závažnosti trestného činu, který by byl neslučitelný s principem proporcionality trestní represe, jak shledal například Ústavní soud ve svém nálezu ze dne 21. 3. 2023, sp. zn. II. ÚS 103/23. Trest zákazu plnění veřejných zakázek nebo účasti ve veřejné soutěži byl M. I. uložen ve výměře tří let, což není ani jedna šestina zákonné

trestní sazby jednoho až dvaceti roků ve smyslu § 21 odst. 1 t. o. p. o. Fakticky šlo tedy o výměru při samé dolní hranici zákonné trestní sazby, přestože byl M. I. ukládán souhrnný trest za několik trestných činů. Nejvyšší soud se ztotožnil také s úvahou Vrchního soudu v Praze o nezbytnosti uložení právě tohoto druhu trestu, neboť v opačném případě by došlo k popření smyslu a účelu právního nástupnictví podle § 10 odst. 1 t. o. p. o., k čemuž se Nejvyšší soud vyjádřil již v bodech 81. a násl. tohoto usnesení výše, na které v podrobnostech odkazuje. Nejvyšší soud proto dospěl k závěru, že trest zákazu plnění veřejných zakázek nebo účasti ve veřejné soutěži uložený M. I. není trestem extrémně přísným, či zjevně nespravedlivým a nepřiměřeným, který by odůvodňoval výjimečný zásah dovolacího soudu ve shora nastíněném smyslu.

IV. Závěrečné shrnutí

97. Ze všech shora uvedených důvodů shledal Nejvyšší soud dovolání obviněného I. F. důvodným, proto ohledně tohoto obviněného podle § 265k odst. 1 tr. ř. v celém rozsahu zrušil rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 4. 5. 2023, sp. zn. 4 To 17/2023, rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 21. 9. 2022, sp. zn. 7 T 11/2015, a rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 24. 3. 2022, sp. zn. 4 To 11/2019. Podle § 265k odst. 2 tr. ř. zrušil Nejvyšší soud také všechna další rozhodnutí obsahově navazující na zrušená rozhodnutí, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo jejich zrušením, pozbyla podkladu. Nejvyšší soud následně z pozice odvolacího soudu podle § 265m odst. 1 tr. ř. per analogiam rozhodl ve věci sám podle § 256 tr. ř. o zamítnutí odvolání, které v neprospěch obviněného podal státní zástupce Vrchního státního zastupitelství v Praze proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 21. 1. 2019, sp. zn. 7 T 11/2015. V důsledku tohoto procesního postupu zůstane ohledně obviněného I. F. v platnosti výrok z posledně zmíněného rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové, kterým byl obviněný zproštěn obžaloby podle § 226 písm. b) tr. ř. V souladu s § 265r odst. 1 písm. c) tr. ř. mohl Nejvyšší soud učinit toto rozhodnutí v neveřejném zasedání, neboť s tímto postupem souhlasil obviněný i nejvyšší státní zástupce.

98. Dovolání M. I., a to v části námitek, které bylo možné podřadit pod uplatněné dovolací důvody, shledal Nejvyšší soud zjevně neopodstatněným, proto je na podkladě trestního spisu podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl, aniž by ohledně této obviněné podle § 265i odst. 3 tr. ř. přezkoumával zákonnost a odůvodněnost napadeného rozhodnutí nebo jemu předcházejícího řízení. Nejvyšší soud tak mohl učinit v neveřejném zasedání podle § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř.

Další články:

- [Náhrada škody zaměstnancem](#)
- [Likvidace dědictví](#)
- [Jistota](#)
- [Insolvenční řízení](#)
- [Exekuce](#)
- [Započtení](#)

- [Reorganizace](#)
- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správa společné věci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správní řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)